

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ἐν Κων/πόλει Γρ. 30
ἐν ταῖς ἐπαρχαῖς » 40
ἐν τῷ ἑξωτερικῷ Φρ. 10

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΚΟΥΡΣΟΥΝΛΟΥ ΧΑΝ
ΓΑΛΑΤΑ-ΚΩΝ/ΠΟΛΙΣ

Τὰ χειρόγραφα
δὲν ἐπιστρέφονται

Ἐκαστον φύλλον Γρ. 1.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Η ΜΟΥΡΛΗ

Τοῦ Χ. Δεληγκισσούρη.

Τριζοβολάει ἡ σιὰ ἀπὸ τὰ κούτσουρα καὶ στὴ φλόγι τους τὸ σκοτεινὸ χαμόγι λάμπει.

Σὲ μιὰ κασσέλα παρασιτῆς κουβριασμένη ἡ λιγερὴ τὸ σκόνημα τὸ φοβερὸ τῆς θυγατέρας μελετᾷ καὶ πιάνει τὴν τὸ παράπονο, ξεκίνηει κάποιον μονόστοπο θρηνητικὸ μοιρολόγι τῆς γενιᾶς. Ἔφτασε ἡ Δάφνη στὴ φραγὴ καὶ γροῖζησε τὸ κρῖμα τὸ θρηνηρὸ στὸ δάσος νὰ ξεκίνηται καὶ θέλησε νὰ κοντοσταθῇ. Δὲ στάθηκε. Παρὰ διαβαίνοντας ἀργὰ ἄκουσε τῆς μάνας τῆς τῆ φωνή.

«Φωλιάζει ἡ φουροτούνα κίττω ἀπὸ τὴ στέγη μου. Κ' ἡ καταχνιά τῆς βασιάνει μου τὸ στήθος».

Καὶ σὰν ἐπρόβαλε ἡ Δάφνη στὸ κατόφλι μὲ τὸ σταμνὶ στὸν ὄμο.

«Γύρε τὴ θύρα, κριματερή, κ' ἀκαρτέρει τὸ λόγο πὺν θὰ σοῦ κριάνω». Εἶπε τῆς ἡ Μάνα μὲ σοβαρὸ τὸ πρόσωπο.

Ἐτρόμαξε στὸ ἄκουσμα ἡ Δάφνη καὶ βλέποντας τὴ μάνα τῆς χλωμὴ, τὰ μάτια βγαλμένα ἀπὸ τὴς κόχες, μ' ἄγρια τὴν ἔκφραση ἐπάνιασε.

«Μάνα μου!...» μοιγοφώνησε.

«Μὴ μὲ ξυγᾶς . . . τί τὸ κρῖμα σου θὰ μὲ μόλεψη; Μουρλή!...» ξεστομαεὶ ἡ Γριά φαρμακερά.

Στάσιμο.

Κι' ἀπὲ θρηνηλογάει.

«Θεὸ δὲν ἔχεις, σκρόφα. . . π' ἐπάτησες τὰ πάντα δίχως νὰ λογιᾶσῃς τὴς ὀρμήνιες μου . . . σ' ἀνάστησα νὰ γεύομαι φαρμάκια . . . ἀπλοήσου!... Σὲ ποιανοῦ ἀγκυλιὰ ἀνεβλόστη στὴν ἁμαρτία ἔπεσες!» Καὶ μονομιᾶς σηκώθηκε ἀγριεμένη, τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴν ἔσυρε σιμὰ στὸ κόνισμα.

«Μολόγα μου πῶς στάθηκε!...».

Κι' ὅπως στεκότου ἀσάλευτη ἡ Δάφνη, δίχως νὰ

βγάλη ἄγρια κ' ἔπινε τὸν πόνο τῶν λόγων πὺν τῆς ἀλύχτα ἡ Μάνα τῆς, τῆς ξαναεἶπε ἡ Γριά.

«Γνώρα ἔχεις πῶς δὲ λαθεῖω ἐγὼ . . . μισόλογα στὴ ρούγα νὰ γροῖζησα... Ἀνάταιγμα!... Κρίνε μου! μπροστὰ στὴν ἄγρια εἰκόνα τὸ κρῖμα σου τὸ ἀνέρο, νὰ τ' ἀκούσουν κ' οἱ ἴσχοι τῆς ξακουστῆς γενιᾶς σου π' ἐδῶ στὰ θέμελα εἶναι θαμμένοι κ' ἀναριγίσουν στὸν ξεπεσμό τὸν ἄτιμο!...».

«Δὲν ἀκούς πὺν σοῦ κριάνω;...» τῆς ρώτησε ἀγροικὰ ἡ Γριά καὶ τὴν ἀδράχτει ἀπὸ τὰ μαλλιά καὶ τὴ σέρνει χάμω μ' ὅλη τῆς τὴ δύναμι.

«Θὰ σὲ ξεκάνω . . . ἄτιμὴ . . . ἀπλοήσου!...». Βογγάει τῆς βραχνὰ καὶ τὴν ἔσπρωξε πέρα μὲ δύναμι.

«Χάσου στῆς νύχτας τὰ σκοτιάδια νὰ μὴ σὲ ξαναδῆ πιὰ μέρα...». Ἐμίλησε τῆς θλιβερὰ καὶ σωριάστη μπρὸς τὸ κόνισμα καὶ λύθηκε σὲ κλάμα.

Στάσιμο.

Ὁ ἀέρας τοῦ πελάγου βοῦίζε μὲς τὰ δοντρά πὺν θρηνήσανε φοικιάζοντας. Ἡ Μάνα γύρισε καὶ κοίταξε βουβὴ κατὰ τὴ θύρα, ἀκουμάστη βαθυὰ κ' ἀπὲ εἶπε φαντασιασμένη.

«Πεθαμένα μου θνητηκὰ!... Δὲν ξημέρωσε ἡ τιμωρία...».

Ἡ Δάφνη πισωπάτησε στὸ ἄκουσμα τρομασμένη καὶ στυλώθη στὸν τοῖχο μήνα καὶ πέση.

«Μάνα μου!...» τῆς μίλησε μοιρολογητὰ... Καὶ πάσχισε κάτι νὰ τῆς πῇ κ' ἡ φωνὴ τῆς ξεράθηκε στὸ λάργυγα καὶ στὴν ὄψι τῆς γράφτηκε ὁ θλιβερὸς ἴσκιος μιᾶς ἀπελιτισμένης ἀπόφασις. Καὶ σὰ νὰ κονβέντιαζε μοναχὴ τῆς βαθυὰ, πῶς σὰ μιλᾷ σὲ ὄνειρο.

«Ἄκουμε, μάνα . . . ἄκουμε . . . μιὰ τέτοια νύχτα τὸνε βρῆκα . . . ἄρρωστο στὸ δάσος . . . τὸν περιμάζεψα στὸ ἔριο σου τὸ φτωχικό . . . καὶ τοῦ στάθηκα μάνα!...»

«Αὐτὸν πὺν βγῆκε φυγόδικο; τῆς ἔκανε ἡ Γριά. Κ' ἡ φωνὴ τῆς ἔτσι ἔκρουσε στὴ βαθυὰ σιγαλιὰ πὺν τρόμαξε καὶ τὴ Δάφνη.

«Ναί» ἀπολογήθη τῆς ἡ Δάφνη μὲ πνιγμένη ἀναπνοή. Κι' ἀπὲ πρόστεσε.

«Μὰ τέτοια νύχτα βαθυὰ ἡ λύπη μᾶσφιξε . . . στοὺς στῆθος τοῦ ξαγρῶνησα!... παρέστεκα καὶ τοῦ ἔβαζα κρῦα νερὰ στοὺς κεφάλοι... νὰ τοῦ πῆσῃ ἡ κάψα... σὲ ὄνειρο μαγευτικὸ ἐγύριζε ὁ λογισμὸς του... τί μοῦ πῆρε τὸ χέρι... καὶ μέσσυρε πάνω του καὶ μὲ κοιτάζε μᾶγάπη... Εἶχες πᾶει νὰ καλέσης τὸ γιατρό... ὅταν ἀνάγειρα δίπλα του... μιὰν ἀνοιξιάντικη πνοὴ ἀνθίσε στοὺς φουσκωμένους στῆθος μου... ἐνῶ τὸ χεῖλι τοῦ ρουφουῖσαν τὰ χεῖλιά μου. Τὸ σῶμα μου ἔτρεμε, ἐνῶ ἀντίκρουζα τὸν ἥλιο... παράξενη ἀνατριγίλα νὰ γροῖκησα σὰν ζῦπνησα κεῖδα τὰ στῆθια στεγνὰ μαραγκιασμένα... τὰ χεῖλιά μου μαδημένα... τὰ ροῦχα ματωμένα!..

«Συφορὰ μου!... ἔμοῦγγρισε ἡ Γριὰ καὶ σφίγγοντας μὲ λύσσα τὶς γροθιὲς της κατὰ τὰ γύφτικα.

«Κατάρρα»...

«Μὴν τότε καταριέσαι μᾶνα!... Γυναῖκα μου θὰ γενῆς μοῦ εἶπε, τῆς μοῖρας βλέπεις θέλημα εἶτανε...»

Κ' ἡ Γριὰ ἔτσι πῶς εἶχε βουτηγμένο τὸ κεφάλι στὶς χουφτιές της κέκλαιε ἔλεε τῆς κουνώντας τὸ κεφάλι θλιβερά.

«Βοτάνι δὲ χωραεὶ στοῦ πόνου μου τὴ λαβοματιά!..

Φονιά! ἐχόνεψες στὴ χόβολη τὸ ἀγνὸ κρῖνο!... στοὺς γονιὰ σου πὰ δὲ θὰ γυρίσης! κουβέντιασε σιγαλὰ σὰ σπὸν ἑαυτὸ της ἡ Γριὰ.

Κιάπὲ τῆς ἔκρανε μᾶποφασιστινὴ τὴν ὄψι.

«Γροῖκα, κριματερὴ τὴ βουλή μου τὴ στερνὴ.»

«Σῦρε κῆβροτον... κιὰν σὲ στεφανωθῆ μὲ δόξα καὶ τιμὴ γύρισε στοὺς φτωχικὸ σου... κιὰν ὄχι στὴ σπουδὴ ἀμάχη... τί βούλομαι νὰ τὸν ἐκδικηθῆς, μιὰ καὶ συγκυλὰ στὴν ἄβυσσο τὸ ξακουσμένο τῆς γενιᾶς μας ὄνομα... καὶ χάσου!..

Ἔδραμε ἡ Δάφνη κατὰ τὸ σταυρὸ ὅπου οἱ βωιδολάτες σταλιζανε καὶ τοὺς ρώτησε.

«Ὁρες καλέσ!.. κατέχετε ποῦ βρίσκεται ὁ Χαρμῆς.»

«Μὴν τὸν ἀναζητᾶς... τί ἐχάθη ἀπὸ μέρες καὶ τὸν ζητᾶνε οἱ δικοί! τῆς ἀποκρίθηκαν.

«Ἄ, Μᾶνα μου... ἄ, ἔμοῦγγρισε κέπιασε τὸ κεφάλι της ἡ νιά.

Ἐκρουσε τῆς βαρυὰ τὰ λογικὰ ὁ ἀπάντεχος χαμὸς τοῦ ἐδικοῦ, ποῦ σάλεψαν τὰ συλλοιὰ της. Στὸ σκουήμιμο τᾶπάντεχο ἀλαφιαστήκανε κ' οἱ βωιδολάτες καὶ συγκοιταχτήκανε.

«Τὶ τάχα νὰ παθε;»

Μουρλή ἡ Δάφνη δρομάει τὶς μέρες στὰ βουνά, μιλεῖ στὰ δάσα τὰ δεντρά καὶ τὰ κρεμάμενα νερά,

διαβαίνει τὸρθολίθια καὶ ἀναρωτᾶ τὰ πέλαγα ποῦ βρίσκεται ὁ δικὸς καὶ χύνεται σὲ κλάμα θρηνηρὸ χτυπᾶ τὰ στῆθια της καὶ σέρνει χουφτιές τὰ μαλλιά της.

Κάποιες νύχτες βαθυὲς βαρᾶ μὲ πριμονὴ τὸ σήμαντρο τῆς ἐκκλησιᾶς νὰ τὸ γροικῆσῃ ὁ δικὸς καὶ σύρη καὶ τὴν πάρη, τί τότε καρτερᾶ!

José Maria de Hérédia

Ἡ ἈΝΔΡΟΜΕΔΑ ΣΤΟ ΤΕΡΑΣ

Ξεμαλλιάρα καὶ δετὴ στοὺς βράχο ἡ κόρη ἡ Κηφοπούλα, τῶν μικρονησιῶν τῶν μαύρων, ζωντανὴ ἀκόμα, ὠϊμένα! πικροκλαίει καὶ χτυπάει, ἐνῶ βογκάει στὰ χαμένα, τὴ βασιλικιὰ της σάρκα, φρίκης ποῦ περνάει τρεμούλα.

Ὁ τεράστιος ὠκεανὸς, ποῦ δέρνει ἡ τρικυμία, κου-
[μούλα
δριμὴ σάλιο κυματιῶν τῆς φρεῖ στὰ πόδια τὰ κρυω-
[μένα,
παντοῦ βλέπει, μέσ' ἀπ' τὰ ματόκλαδά της τὰ
[κλειόμενα,
ἡ ἀναρίθμητη καὶ μπλάβα κ' ἀστατὴ νὰ χάσκει γούλα.
Ὡσὰν ἀπ' ἀστροπελέκι βρόντημα σὲ οὐρανὸ μαῦρο,
μονομῆς ἀντιλαλεῖ χλιμίντρισμα καθάριο, λάβρο.
Ἄνοιξαν τὰ μάτια της. Γεμίζουν τρόμο κ' ἀπορία.

Γιατί ὁ Πήγασος, μὲ στέριο πέταγμα ποῦ φέρνει
[ζᾶλη,
φάνηκε κ' ἀπλώνει, ὀλόρθος ἀπὸ τὸ γιὸ τοῦ
[Δία,
πὰ στὴ θάλασσα τὴ σκιά του τὴ γαλάζια, τὴ μεγάλη.

Schiller

ΝΗΝΙΑ

Ναί, καὶ τ' Ὁραῖο ποῦ ὑποτάζει θνητοὺς καὶ θεοὺς
[θὰ πεθάνει,

δὲ συγκινᾷ τὸ χαλκένιο τὸ στῆθος τοῦ Στύγιου Δία.

Μιὰ φορὰ μόνον τῆς σκιᾶς τὸν ἀφέντη ἐμάλαξ' ἡ
[Ἀγάπη,

πὰ στὸ κατώφλι ὅμως κάλεσε πίσω τραχιά τὴ δω-
[ρεὰ του.

Μήτε θεράπεψε τοῦ ὀραίου νιοῦ τὴν πληγὴ ἡ Ἀφροδίτη
[κάπρος.
ὅπου τοῦ χάραξεν ἄγρια στοὺς σῶμα τὸ πέροκαλλο ὁ

Μήτε ἡ ἀθάνατη τὸ θεῖον ἦρωα γλύτωσε μᾶνα,
[Πύλες,
ὅταν τὴ Μοῖρα του πλέρωσε πέφτοντας στὶς Σκαιᾶς

μόνον ἀπ' τὴ θάλασσα βγήκε μὲ τοῦ Νηρέα ὄλες τὶς
[κόρες

καὶ τὸ παράπονο γιὰ τὸν παλιήκαρον ἄρχισε γιὸ της.
Γιὰ ἰδῆς θρηνοῦν οἱ θεοὶ καὶ θρηνοῦνε κ' οἱ θεαι-
[νες ὄλες,

γιατὶ τ' Ὁραῖο ἀπολείπει, γιατί καὶ Τέλειο πεθαίνει.
Ὡστε στοὺς στόμα τῶν ἐρατεινῶν στέκει ὀραῖο μοι-
[ρολόγι,

μιὰ καὶ στοῦ Πλούτωνα τὸ Ποταμὸν κατεβαίνει βουβό.

Γιῶργος Φιλήντας.

ΜΩΡΙΣ ΜΠΑΡΡΕΣ

(Σκίτσο μελέτης)

Qualis artifex!

Τὸν ἐρχόμενο μῆνα θὰ γιορτάσουν στὴ Charmes στὰ Βόσγια τὰ πενήντα χρόνια τῆς γέννησης τοῦ ἐνδοξοῦ πολίτη τῆς Γαλλίας ἀκαδημαϊκοῦ καὶ βουλευτῆ Παρισιοῦ Μωρίς Μπαρρές. Θὰ φέρουν κλάδο δάφνης νὰ στεφανώσουν τὴν προτομὴ ποῦ ἔστησαν οἱ θαυμαστές του στὴν πλατεία τῆς μικρῆς κομόπολης τῆς Λωρραίνης καὶ ὁ Ἄνρη ντὲ Ρενὲ μὲ τὸν Ἀλμπέρ Ρέζιο θὰ πλέξουν τὸ ἐγκώμιο καὶ θὰ ἀναλύσουν τὸ ἔργο του.

Ὁ Μπαρρές εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιφανέστερες καὶ πολυπλοκότερες διάνοιες τῆς σημερινῆς Γαλλίας. Πνεῦμα ἀνήσυχου, ἀνοιξε καινούργιους δρόμους στὴν τέχνη καὶ ἔβγαλε μαθητὲς, ποῦ τιμοῦν τὰ γαλλικὰ γράμματα.

Στὴν ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Φιλολογίας ὁ Ρενὲ Ντουμῆκ τὸν ὀνομάζει δυνατὸ στυλιστ καὶ κολορίστ καὶ ἄνθρωπο, ποῦ ἔχει συγχρᾶ δυνατὰ πενήνεα καὶ δυνατὰ ἔκφραση. Τὸ περιεργὸ εἶναι πῶς εἶναι ὁ μόνος γάλλος κριτικὸς μαζὶ μὲ τὸν Λανσόν, ποῦ δὲν τὸν κλονίζει τὸ βαρὺ ἔργο τοῦ Μπαρρές. Ὁ Ντουμῆκ πλανιέται. Ξεχνᾷ πῶς σὲ παλιὰ χρόνια, ὅταν στὴ Μασσαλία — τότες ἦτο καθηγητὴς τοῦ ἐκεῖ Ἀρκείου — ὁ Ἐντιμὸν Ροσσὸν, παιδί εἰκοσὸν δύο χρονῶν, ἔγραψε μιὰ σαχλὴ κωμωδία, τοὺς «Ἄνθ Πιερόττους» σὲ ἕνα ἄρθρο του μὲ τὸ ψευδώνυμο τοῦ Ρενὲ Ντορλάκ, ἔγραψε κολακευτικώτατα γιὰ τὸν τότες μαθητὴ του. Ἐπειτα ἀπὸ καμμιά εἰκοσαριά χρόνια ὁ Ροσσὸν τὸν ὑποδέχονται στὴ Γαλλικὴ Ἀκαδημία.

Ὁ Μπαρρές εἶναι κολορίστ καὶ στυλιστ μεγάλος, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἐσωτερικὸς συγγραφέας. Εἶναι μεγάλος ἀνατόμος τῆς ψυχῆς καὶ σ' αὐτὸ τὸν παρομοιάζω μὲ τὸν Ἴψεν. Ἀκολουθεῖ τὶς παραμικρότερες ἐνέργειες τῶν κυττάρων του μὲ μάτι ξένου κ' οἱ ψυχικὸι μηχανισμοὶ τοῦ ἔχουν ἀποκαλύψει ὅλα τοὺς τὰ μυστικὰ, κ' ἔχει σκουντίζει κάθε ἀνάλυση, κάθε ἐνέργεια καὶ κάθε πάθος στοὺς ἀπροχώρητο. Ἄνθρωπος ποῦ διάβασε κ' ἀγάπησε τὸν Χέκελ καὶ τὸν Στράους καὶ πέρασε κάμποσες μέρες ἀλησιμόνητες στοὺς σπῆτι τοῦ Ρενάν. Μαθητὴς τοῦ Γκαίτε μόνον σὲ μερικὰ σημεῖα. Ὁ ἡμίθεος τῆς Βαυαρίας σπάνια ἀναδιφούσε μὲ λεπτομέρεια τὶς ψυχές. Ἐκεῖνος εἶναι σχεδιαστὴς. Κάνει σκελετοὺς — καὶ τέτοια εἶναι τὰ ἔργα του — ποῦ τοὺς συμπληρώνει ὁ ἐκλεκτὸς ἀναγνώστης κατὰ τὴ φαντασία του.

Ὁ Μπαρρές σὲ πολλὰ σημεῖα μοιάζει τὸ Στένταλ. Ὁ ἔξοχος ζωγράφος καὶ προπάντων ὁ μοναδικὸς ἀποδότης τῆς μάχης τοῦ Βατερλώ, εἶναι συγγενικὴ

τοῦ ψυχῆ. Ὅπως ἐκεῖνος καὶ ὁ Μπαρρές ἀγαπᾷ νὰ ψάχνη, νὰ γρίζη, νὰ ψηλαφᾷ παντοῦ τὶς ψυχές, ποῦ συμπονεῖ ἢ θαυμάζει κ' ἔπειτα μὲ τὴ μεγαλύτερη ντελικατατέσσα νὰ τὶς ἀφήνῃ σ' ἕνα μαλακὸ ἀκούμπισμα.

**

Τὸ ἔργο τοῦ Μπαρρές ξεχωρίζεται σὲ τρία μέρη. Ἡ πρώτη περίοδος βάσταξε ἀπὸ τὰ 22 χρόνια του ὡς τὰ 34. Τότες ἔχουμε τὴν πρώτη σειρὰ τῶν ἔργων του, ποῦ τριγωνρίζουν ὀλόγυρα ἀπὸ τὴ θεωρία τῆς Καλλιέργειας τοῦ Ἐγῶ.

Στὴν ἀρχὴ πέντε ἔξη μῆνες ἔβγαξε τὶς «Μελανιὲς» φιλολογικὸ περιοδικὸ, ποῦ τὸ συνέταξε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος ὁ ἴδιος μὲ ἕνα σωρὸ ψευδώνυμα, γιὰ νὰ φαίνεται ὅτι γράφουν πολλοί. Ἐννοεῖται ποῦ δὲν πῆγε μπροστὰ κ' ὁ φτωχὸς Μπαρρές τὸ ἀφήκε νὰ σβύσῃ ἀπὸ μαρasmus κ' ἔγεινε συντάκτης τοῦ «Βολταίρου». Τὴν ἡμέρα ἔγραφε κύρια ἄρθρα, κριτικὰ καὶ χρονογραφήματα καὶ τὸ βράδι πῆγαινε στοῦ φίλου τοῦ Charles Maurras

Στὸ φτωχικὸ αὐτὸ σαλόνι μαζεύονταν τὰ σπανιώτερα ταλέντα τῆς ἐποχῆς. Τὴν προεδρεία τὴν εἶχε ὁ Ζὰν Μωρεὰς καὶ τὸν τριγωνροῦσαν ὁ Μωρίς Μπαρρές, ὁ Jules Tellier, ὁ Charles Le Goffik, ὁ Paul Guigou, ὁ Raymond de La Tailède, ὁ Stanislas Le Guaita καὶ ὁ Maurice Bouchor καὶ μιλοῦσαν καὶ ἔθιγαν ὅλα τὰ φιλολογικὰ θέματα. Κουρέλιαζαν ὀνόματα σεβαστὰ, καὶ ἀνέβαζαν στὰ οὐράνια ἀγνωστοὺς νέους, μὰ ποῦ ἔβραζε μέσα τοὺς ἡ φωτιὰ τῆς τέχνης καὶ ἤθελε μόνον μιὰ ἀφορμὴ γιὰ νὰ ἐκδηλωθῆ. Σὲ λίγο ὁ χάρος πάγωσε τὸ χαμόγελο πολλῶν ἀπ' αὐτοὺς. Τὸ Jules Tellier σπὸν τάφο τὸν ἀκολούθησε ὁ Paul Guigou καὶ τὸ λαμπρὸ παιδί ὁ Raymond de La Tailède, ποιητὴς μὲ μεγάλο μέλλον. Ὁ Μπαρρές ἔμεινε σχεδὸν μονάχος. Καὶ τὴν ἡμέρα ποῦ τὸν ἄρπαξε ὁ θάνατος μέσα ἀπὸ τὰ χεῖριά του καὶ τὸν ἀγαπητότερο φίλο Stanislas Le Guaita ἀφήκε νὰ τοῦ ξεφύγουν αὐτὰ τὰ λόγια.

«ὦ! ἀτέλειωτη ἐρημιὰ τῆς ὑπεροχῆς!»

Καὶ συνεδέθηκε πιώτερο μὲ τὸν ἀριστοκράτη Πελοποννήσιο ὅπως ὀνόμαζε τὸν Μωρεὰς.

Στὰ 1888 βγήκε τὸ πρῶτο του βιβλίου. Εἶταν εἰκοσιῆς χρονῶν τότες. «Μπρὸς τὰ μάτια τῶν Βαρβάρων». Τὴν ἴδια χρονιά τυπώθηκαν καὶ οἱ «Ὀκτώ μέρη σιτοῦ κ. Ρενάν» καὶ «ὁ Κῆπος τῆς Βερενίκης». Τὸ τελευταῖο αὐτὸ ἔργο μαζὺ μὲ τὸ «Μπρὸς τὰ μάτια τῶν Βαρβάρων» καὶ τὸ «Ἐνας ἐλεύθερος ἄνθρωπος» ἀποτελοῦν τὴν θαυμάσια τριλογία τῆς Καλλιέργειας τοῦ Ἐγῶ. Ὁ Μπαρρές ἀπαυτεῖ ἀπὸ τὶς ἐξαιρετικὰ φύσει ἐγωῖσμὸ μεγάλο, σχεδὸν ἀπόλυτο. Καὶ

προχωρεί. Φθάνει σέ σημεῖο νά μὴ λογαριάξῃ καὶ τοὺς νόμους καὶ γράφει «Τὸν ἐχθρὸ τῶν νόμων». Μὰ ἔξαφνα σκέκεται. Καλὰ, πὼς εἶναι δυνατὸν τὸ ἄτομο νὰ μὴν ὑπακούσῃ σὲ κανένα νόμο. Μήπως ὅλα αὐτὰ ἀντύχῃ καὶ ἐφαρμοστοῦν δὲ θὰ ὀδηγήσουν τὴν πολιτεία σὴν τελεία ἀναρχία;

**

Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ δῆλημα, αὐτὴ ἡ ὑπερβολικὴ ἀγάπη μιᾶς θεωρίας ἀνεφαρμοστῆς ἀνάγκασε τὸ Μπαρρές νὰ ταξιδέψῃ. Ἀφοῦ ὁ κόσμος δὲν συμβιβάζονταν μὲ τὰ γούστα του, ἀφοῦ ἡ πολιτεία δὲν κυβερνῶνταν ἀπὸ σοφούς ὅπως τὸ ἀπαιτοῦσε ὁ ἴδιος, ἔπρεπε τώρα αὐτὸς κατ' ἀνάγκη νὰ συμβιβαστῇ καὶ νὰ συνθηκολογήσῃ. Ἡ μεταβολὴ θὰ εἶταν ἀπότομη. Καὶ γιὰ νὰ ἔλθῃ φρεσικὰ καὶ ἀβίαστα ἔπρεπε νὰ περάσῃ καιρὸς. Καὶ ὁ καιρὸς γιὰ νὰ περάσῃ γρήγορα καὶ εὐχάριστα ἔπρεπε νὰ ταξιδέψῃ. Καὶ σὶν ταξιδία ἀκριβῶς αὐτὰ, σὴν Ἰσπανία, σὴν Ἰταλία, σὴν Ἑλλάδα, χρωστοῦμε τίς τελειότερες πενήτες· πού ἔγραψε ἀνθρώπος τῶν γραμμῶν ὡς τώρα. Τοῦλάχιστον σὴν Γαλλικὴ φιλολογία δὲν ὑπάρχει δεύτερος τεχνίτης τῆς πέννας νὰ ἔφτασε τὴν ἡρεμία, τοὺς ρυθμούς, τὴ μουσικὴ, τὴ φρασσεολογία τοῦ Μπαρρές.

Ἀνθρώπος τοῦ γούστου, ζωγράφος μοναδικὸς πῆρε ἀπὸ τὸ κάθε μέρος πού κάρφωσε γιὰ ἕνα δευτερόλεπτο τὰ μάτια του ἕνα σκίτσο τέλειο καὶ μᾶς τὸ ἔχουσε σὴν ψυχὴ μας γιὰ νὰ τὸ ἐγκολπωθοῦμε.

Ἀβίαστες, σφικτοδεμένες, σπάνιες, λαξενμένες, ρυθμικὲς οἱ φράσεις του, ὑψώνονται σὰν ἀνάγνωμα. Οὔτε ὁ Chateaubriand μὲ τὸ χεῖμαρρο τῆς εὐγλωττίας του καὶ μὲ τὴν ὠραία μουσικὴ τῆς λέξης, οὔτε ὁ Λοτὶ σὶν ὠραιότερά του ἔργα, ὅπως σὶν «Ἰσλανδὸ Ψαρά» σὴν «Azyadè» καὶ σὶν «Προσκυνητὴ τοῦ Ἀγκόρ», οὔτε αὐτὸς ὁ Φρριμαντιὲν σὶν «Ντομενικ» κατόρθωσαν νὰ μᾶς κάνουν ν' ἀγαπήσουμε μιὰ σκῆψη, ἕνα ρεμβασμὸ, ἕνα τοπίο ὅπως τὸ θεῖο κορτὺλ τοῦ Μπαρρές. Τότες ἡ σκεπτομένη ἀριστοκρατία ἔτριψε τὰ μάτια της σὶν νέο θαῦμα καὶ κορτὰ σὶν μαγικὸ βιβλίον «τοῦ Αἵματος, τῆς ἡδονῆς καὶ τοῦ θανάτου» εἶδε τὸ φῶς κ' ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλῆτερα ἀριστουργήματα τῆς πογκόσμιας φιλολογίας τὸ Amori et dolori sacrum».

Ἡ ζωὴ τῆς αὐτοκράτειρας Ἐλισάβετ πού «τρέχει πίσω ἀπὸ τὴ σκιά τῆς Ἐδινχίας χωρὶς ποτὲ νὰ μὴ φτάσῃ» καὶ ἡ ζωὴ σὴν Βενετία εἶναι κομμάτια πού θὰ σεβαστοῦν οἱ αἰῶνες. Σὶν πρόλογο τοῦ ἔργου αὐτοῦ γράφει. «Πρέπει νὰ ζήσῃ κανεὶς καὶ νὰ ζήσῃ πολὺ. Νὰ σχηματίσῃ σιγὰ, σιγὰ μιὰ ἰδέα τοῦ κόσμου ἁρμονικὴ καὶ τελεία καὶ ἔπειτα νὰ δοκιμάσῃ κάθε καρπὸ καὶ κάθε πίκρα...»

Ἐπειτα τελευταῖο ἔρχεται τὸ «Ταξιδί τῆς Σπάρτης», μὲ περιγραφὰς τέλειες ἑλληνικῶν τοπιῶν, μὲ ὄνειρα κάτω ἀπὸ τὰ ἐρεϊτιά της. Θαυμάζει τὰ ἑλληνικὰ ἔργα, ἀλλὰ δὲν τὸν συγκινοῦν· θέλει αὐτὸς ψυχὴ γαλλικὴ νὰ τοῦ κερᾷσῃ τὴν ἀθανασία σὲ μάρμαρα γαλλικά γιὰ νὰ κλάψῃ, καὶ γυρνᾷ πίσω σὴν Γαλλία.

**

Ἐδῶ ἀκριβῶς ἀρχίζει τὸ τρίτο καὶ τελευταῖο μέρος τοῦ ἔργου τοῦ Μπαρρές. Τώρα ἔχει γίνει πατριώτης καὶ ἐθνικιστὴς ὡς τὰ κόκκαλα καὶ γράφει μέσα σὲ τρεῖς χρόνια δυὸ ἐκλεκτὰ βιβλία, τὸ «Στὴν Ὑψηρησία τῆς Γερμανίας» καὶ τὴν «Κολὲτ Μποιός». Τὸ ἄτομο πού τὸ ἤθελε ἐλευθέρο σὴν ἀρχὴ, τώρα τὸ ὑποτάσσει σὶν αἰῶνιο νόμο τοῦ φυλετικοῦ δένδρου. Εἶσαι Γάλλος, πρέπει νὰ μείνῃς ὡς τὸ τέλος τέτοιος. Σὶν δύο βιβλία πού ἀνάφερα παραπάνω μέσα σὲ μοναδικὲς σελίδες ξετυλίσσονται οἱ νεώτερες ἰδέες του.

Τὸ ἐπιστόδιο πού ἐσκέλεσε ἕνα μεγάλο κομμάτι τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης σὶν Γερμανικὸ ζυγὸ, τοῦ χρησιμοποιεῖ ὡς παράδειγμα γιὰ νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι ἡ Γαλλικὴ ψυχὴ καὶ σκλαβωμένη ἀκόμα ὑποδουλοῦναι τὸ δεσπότη της μὲ τὴν ἀνώτερη της τέχνη καὶ καταγωγή.

Κάθε σελίδα εἶναι καὶ μιὰ ἀποκάλυψη. Τὸ φυλετικὸ δέιτρο κατὰ τὸν Μπαρρές εἶναι αἰῶνιο. Μέσα σὶν κῆντρα κάθε ἀνθρώπου βογοῦν οἱ πόνοι καὶ οἱ κατάρες, κοχλάζουν τὰ μίσῃ κ' οἱ ἀγάπες τῆς φυλῆς του καὶ τὸν προτρέπουν νὰ δράσῃ. Ὁ χεῖμαρρος προχωρεῖ ἀκατάσχετος καὶ ἀλλοίμονο σὴν ἀδύνατη ψυχὴ, πού θὰ ξεριζωθῇ γιὰ νὰ πηγῇ σὴν κοσμοπολιτικὴ σαπίλα.

Σὴν πατρίδα του ὁ Μπαρρές εἶναι ὁ Μόνος. «Ἐδῶ σὴν Λωρραίνη κανένας ἀνθρώπος δὲν μπορεῖ νὰ μὲ ἀντικαταστήσῃ. Εἶμαι ὁ Ἀπόστολος πού ἦρτα νὰ ξυληθῶ τίς κοιμισμένους ψυχὰς ἀπὸ τὸ ληθαργικὸ τους ὕπνο... Χρωστῶ στιγμὲς εὐτυχισμένες σὴν Τολέδη, σὴν Καρδούη, σὴν Ρώμη, σὴν Βενετία καὶ σ' αὐτὴ ἀκόμη τὴ Σπάρτη καὶ δὲ θὰ πεθᾶνω πρὶν πατήσω τίς ἀλάτινες κορφὰς τῶν Ἰμαλαίων, ἀλλὰ ἔδῶ σὶν φτωχικὸ μου χωριὸ, ὅπου κάθε πέτρα, κάθε δέντρο, κάθε κόκκος εἶναι καὶ μιὰ σκῆψη γαλλικὴ, ἔδῶ πού ἀσπρίζουν τὰ κόκκοια τῶν πατέρων μας στοὺς ἡσυχούς τάφους, ἔδῶ θὰ ἀγερῶ τὸ μνημῆμά μου!» Ἐξ ἄλλου ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ σὸ ταξιδί πού ἔκανε σὴν Σπάρτη, τοῦ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια, πού ἀποκαλύπτουνε ὅλη τὴν ψυχὴ τοῦ Τεχνίτη.

Μεῖνε ἐκεῖ πού σ' ἔχει προσορίσει ἡ μοῖρα σου. Δὲν ἔχεις ν' ἀποκρύψῃς οὔτε νὰ παραμορφώσῃς ἐκεῖνο πού φωλιάζει μέσα σὴν καρδιά σου. Κάτσε σὶν νότια τῆς Γαλλίας νὰ πολεμήσῃς γιὰ τὴν δημοφιλία μου, γιὰ τὴν ἀλλοίμονο!—δὲν εἶναι γραπτὸ σου νὰ ζήσῃς πολὺ.»

**

Ὁ Μωρίς Μπαρρές σὶν πενήντα χρόνια τῆς ζωῆς του εἶδε ὅλα του σχεδόν τὰ ὄνειρα πραγματοποιούμενα.

Στὴ Γαλλία καὶ σὶν ἐξωτερικὸ ἔχει φανατικὸς θαυμαστὴς.

Καὶ ὅμως...

Γυρνῶ τὴν ἀφορμὴ τῆς πίκρας του τῆς ἀστείρευτης σὶν πρόσωπό του τὸ ἀγέρωχο, πού ἔχει κατὰ τὸ μυστηριώδες καὶ τὸ τραγικὸ μαζὶ. Νομίζει κανεὶς ὅτι τὸν σπαράζει ἕνα ὄνειρο δόξας, πού δὲ θὰ μορῶσῃ ποτὲς νὰ ἀποχτήσῃ. Ὁ Μωρίς Μπαρρές εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πύθελους ἀδύστες τῆς Γαλλίας—καὶ ἴσως τοῦ κόσμου. Πρὶν πεθᾶνθῇ θέλει νὰ κηρύξῃ τὴν τύχη της σὶν χεῖρά του. Βουλευτὴς ὀνειρεύεται νὰ γίνῃ δικτάτορας. Καὶ τότες ἡ σημερινὴ Γαλλία πρέπει νὰ γκῶμῃσῃ καὶ σὶν ἐρεϊτία της ἐπάνω νὰ ὑψωθῇ κολοσσιαία ἡ μόρφῃ Του, καὶ νὰ χτίσῃ μὲ τοὺς μαθητὲς του τὴν καινούρια Γαλλία, μεγάλη—πνευματικὴ μητέρα τοῦ κόσμου.

Μάρτης 24

Πέτρος Νεβάδας.

Λ. ΤΟΛΣΤΟΗ

ΤΟ ΖΩΝΤΑΝΟ ΠΤΩΜΑ

ΠΡΑΞΗ Β'.

ΕΙΚΟΝΑ ΠΡΩΤΗ

(Αἰθουσα σ' ἕνα ὑπολοτο ξενοδοχεῖο Τραπεζι καὶ γίρω του πελάτες, πού πίνουν τοᾶ καὶ κονιάκ. Προστὰ ἄλλο τραπέζι κοντὰ του κάθεται ὁ Φέγγιας, ξεπεσμένος καὶ κουρελιάρης. Πλάϊ του κάθεται ὁ Πετουσκῶβ, ἄνθρωπος γλυκὸς καὶ προσεκτικὸς, μὲ μακρὰ μαλλιά καὶ ὄφες ἀψηρημένο. Καὶ οἱ δύο εἶναι λιγάκι ξαλισμένοι).

Πετουσκῶβ.—Καταλαβαίνω, καταλαβαίνω!... Αὐτὸ θὰ πῆ ἀληθινὴ ἀγάπη. Κ' ἐκεῖνη;

Φέγγιας.—Νά!.. Ἄν αὐτὰ τὰ αἰσθήματα γενιούνται σὲ μιὰ κόρη τῆς σειρᾶς μας καὶ θυσιάζε ὅλα γιὰ ἐκεῖνον πού ἀγαπᾷ! Μὰ σὲ μιὰ Γύφτισσα! μεγαλωμένη μόνο μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ παρᾶ... ἕνας ἔρωσ τόσο ἀφιλοκερδής! Τὰ δίνει ὅλα καὶ δὲ ζητεῖ τίποτε... Πρὸ πάντων, αὐτὴ ἡ ἀντίθεση εἶναι παρᾶξενη!...

Πετουσκῶβ.—Ναί, εἶναι αὐτὸ πού συμβαίνει καὶ σὴν ζωγραφικὴ. Γιὰ νὰ ἐπιτύχῃς δυνατὸ κόκκινο, πρέπει νὰ βάλῃς πράσινο τριγύρω. Μὰ δὲν πρόκειται γι' αὐτὸ... καταλαβαίνω.

Φέγγιας.—Μοῦ φαίνεται πὼς αὐτὸ εἶναι τὸ καλύτερο πράγμα πού ἔκανα... Μιὰ πράξη, ὅπου ἔβαλα

τὴν καρδιά μου: δὲν ἐπωφεληθήκα ἀπὸ τὴν ἀγάπη της... Καὶ ξέρετε γιὰτί;

Πετουσκῶβ.—Γιατί; Γιατί τὴ λυπήθηκατε.

Φέγγιας.—Ὁ ὄχι! Δὲν τὴν λυπήθηκα ποτέ μου. Αἰσθανόμουν πάντα γιὰ ἐκείνην ἕνα θαυμασμὸ, κ' ὅταν τραγουδοῦσε, ὅπως θὰ τραγουδῇ βέβαια καὶ τώρα, στεκούμουνα σχεδόν μπροστὰ της μὲ λατρεία. Δὲ θέλησα νὰ τὴν καταστρέψω, ἀπλούστατα γιὰ τὴν ἀγαποῦσα μὲ ἀγάπη ἀληθινή καὶ δυνατὴ! Καὶ τώρα μοῦ μνήσκει μιὰ καλὴ, πολὺ καλὴ ἐνθύμιση... (Πίνει).

Πετουσκῶβ.—Ὁ! καταλαβαίνω... Εἶταν ἕνας ἔρωσ ἰδανικὸς!...

Φέγγιας.—Ἀκοῦστε τί θὰ σᾶς πῶ... Εἶχα πολλὰς ἀγάπες σὴν ζωὴ μου. Μιὰ φορὰ μάλιστα εἶμουν πολὺ ἐρωτευμένος μὲ μιὰ ἔμορφη γυναῖκα. Εἶμουν μάλιστα ἐρωτευμένος κτηνωδῶς... Μ' ἔδωσε μιὰ συνέντευξη καὶ δὲν πῆγα γιὰτί δὲν ἤθελα νὰ φερθῶ ἄτμια σὶν ἄντρα της. Καὶ εἶναι παρᾶδοξο, τώρα πού τὸ συλλογιόμυ, ἀντὶ νὰ εἶμαι εὐχαριστημένος πού φέρθηκα τόσο τίμια, μετανοῶ σ' ἕνα καμα κανένα ἁμάρτημα. Μὲ τὴ Μάσσα, μοῦ συμβαίνει τὸ ἐνάντιο, εἶμαι εὐτυχισμένος, χαίρομαι γιὰτί δὲ λέρωσα τὸ αἶσθημα μου. Μπορῶ νὰ ξεπέσω περισσότερο, μπορῶ νὰ πουληθῶ, μπορῶ νὰ ψευτιάσω καὶ νὰ ψωριάσω, αὐτὸ ὅμως τὸ διαμάντι θὰ λάμπη πάντα κ' ἡ ἀχτίδα τοῦ ἥλιου πού τὸ φέγγει θὰ εἶναι πάντα μέσα μου.

Πετουσκῶβ.—Τί γίνεται;

Φέγγιας.—Δὲν ξέρω κ' οὔτε θέλω νὰ τὸ μάθω. Ὅλα αὐτὰ ἀνήκουν σὲ μιὰ ἄλλη ὑπαρξη, πού δὲ θέλω νὰ τὴν ἀνακατῶ μὲ τὴ σημερινὴ μου ζωὴ.

(Σ' ἕνα τραπέζι σὶν βάθος ἀκούγονται γυναϊκῆσιες φωνές. Ὁ καταστηματάρχης φέρνει ἕναν ἀστυνόμο καὶ φεύγει μαζί του. Ὁ Φέγγιας καὶ ὁ Πετουσκῶβ, κάθονται, κοιτάζουν, ὀκουνε καὶ δὲ λένε τίποτε).

Πετουσκῶβ.—(Ἀφοῦ ξαναγένηκε ἡσυχία). Ὁ! Τί παρᾶξενη ζωὴ πού ζῆτε!

Φέγγιας.—Καθ' ἑλίου, εἶναι ὅλος διόλου ἀπλή!... Ἐμεῖς ὅλοι μέσα σὶν περιβάλλον μας, μέσα σὶν περιβάλλον ὅπου γεννήθηκα, ἔχουμε μπροστὰ μας τρεῖς δρόμους, μόνο τρεῖς. Νὰ γίνουμε δημόσιοι ὑπάλληλοι, νὰ κερδίσομε δηλαδὴ χρήματα καὶ νὰ περισσέψουμε τὴν προστυχία, πού μᾶς τριγυρίζε αὐτὸ τὸ συχαινόμενον! ἴσως νὰ μὴν εἶμουν ἄξιος νὰ τὸ κάμω. Τὸ συχαινόμενον ὅμως τρομερὰ! Ὁ δεύτερος δρόμος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου πολεμᾷ κανεὶς αὐτὴν τὴν προστυχία· πρέπει ὅμως νὰ εἶναι ἦρωσ καὶ δὲ εἶμαι τέτοιος. Μνήσκει τώρα ὁ τρίτος: νὰ ξεχνᾷ κανεὶς τὸν ἑαυτό του, νὰ πῆγῃ, νὰ ζευγαρώνῃ, νὰ τραγουδῇ· διάλεξε αὐτὸν τὸν δρόμο καὶ βλέπετε πού κατάντησα! (Πίνει).

Πετουσκώβ.— Καὶ ὁ γάμος; Ἐγὼ θὰ εἶμουν αὐτοῦ ἀν εἶχα μιὰ καλὴ γυναῖκα. Μιὰ γυναῖκα κατὰ στρεψὲ τὴ ζωὴ μου.

Φέγγιας.— Ὁ γάμος!... Ἡ γυναῖκα μου εἶτανε γυναῖκα ἰδανική. Ζῆ ἀκόμη. Μὰ τί νὰ σοῦ πῶ; Ἐρεῖς τὸ σταφύλι ποὺ βάζουν στὸ κρασί τοῦ μήλου γιὰ νὰ τὸ κάμουν ν' ἀφρίσῃ, αἱ λοιπὸν... αὐτὸ ἔλειπε, δὲν ὑπῆρχε τέτοια λαχτάρα στὴ ζωὴ μας... Ἡθελα νὰ ξεχάσω, καὶ τότε ἄρχισα νὰ κάμω ἀνανδρῆς. Ἐρεῖς καλὰ πὼς ἀγαποῦμε τόσο τοὺς ἄλλους, ὅσο καλὸ τοὺς κάμουμε καὶ τοὺς μισοῦμε τόσο, ὅσο τοὺς κάμουμε κακὸ. Κ' ἐγὼ, τῆς ἔκαμα κακὸ! Ὅσο γιὰ ἐκείνην, μοῦ φαίνεται πὼς μ' ἀγαποῦσε.

Πετουσκώβ.— Γιατὶ σὰς φαίνεται;

Φέγγιας.— Τὸ λέγω ἔτσι, γιατί δὲν εἶχε τίποτε αὐτὴ ποὺ νὰ μοῦ σκλαβώσῃ τὴν ψυχὴ, καθὼς τόκαμε ἢ Μάσσα. Ἄλλ' ἀδιάφορο. Εἶταν ἔγκυος, ἔτρεφε τὸ παιδί της, κ' ἐγὼ ἔφευγα ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ γύριζα μεθυσμένος. Καὶ γι' αὐτὸ ἴσια ἴσια, σιγὰ σιγὰ ἔπαυα νὰ τὴν ἀγαπῶ. (Μὲ ὕφος ἐκστατικό). Βέβαια, ἔτσι εἶναι. Εἶναι καθαρὸ. Ἀγαπῶ τὴν Μάσσα, γιατί τῆς ἔκαμα πάντα καλὸ καὶ ὄχι κακὸ!... Ἐτσι εἶναι, καὶ γι' αὐτὸ τὴν ἀγαπῶ. Καὶ τὴν ἄλλη, τὴν τυράννησα, ὄχι γιατί δὲν τὴν ἀγαποῦσα... Ζούλευα, εἶν' ἀλήθεια, μὰ μοῦ πέρασε γρήγορα αὐτὸ.

(Πλησιάζει ὁ Ἀρτέμιεβ τὰ μουστάκια του εἶναι ξουριμένα, φορεὶ κοκάρδα καὶ ροῦχα παλιὰ καὶ μπαλωμένα).

Ἀρτέμιεβ.— Καλὴ ὄρεξη! (Χαιρετᾷ τὸν Φέγγιας.) Συνδεδηκάτε μὲ τὸν καλλιτέχνη, τὸν ζωγράφ...
Φέγγιας.— (Ψυχρῶς). Naί, συνδεδηκάμε.

Ἀρτέμιεβ.— (Στὸν Πετουσκώβ). Λοιπὸν, τελειώσατε τὴν εἰκόνα;

Πετουσκώβ.— Ὅχι, δὲ γέννηε.

Ἀρτέμιεβ.— (Κάθεται). Μήπως σὰς ἐνοχλῶ;
(Ὁ Φέγγιας καὶ ὁ Πετουσκώβ σιωποῦν).

Πετουσκώβ.— Ὁ Θόδωρος Βασιλιεβιτς μοῦ διηγεῖται τὴ ζωὴ του.

Ἀρτέμιεβ.— Εἶναι μυστικό;... Νὰ μὴ σὰς ἐνοχλῶ λοιπὸν. Ἐξακολουθεῖτε, δὲ σὰς ἔχω ἀνάγκη. Γουρούνια!

(Πηγαίνει σ' ἕνα πλαγιὸν τραπέζι καὶ παραγγέλλει μπύρα. Παρακολουθεῖ τὴν ὁμιλίαν τοῦ Φέγγια καὶ τοῦ Πετουσκώβ).

Φέγγιας.— Δὲ μ' ἀρέσει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος.

Πετουσκώβ.— Τοῦ κακοφάνηκε.

Φέγγιας.— Τὸ ἴδιο μὲ κάνει! Μοῦ εἶναι ἀδύνατο, δὲν μπορῶ νὰ μιλήσω μπροστὰ σ' ἕνα τέτοιον ἄνθρωπο· μαζύ σας εἶναι ἄλλο πρᾶμα, εἶμαι ἥσυχος. Λοιπὸν τί ἔλεγα;

Πετουσκώβ.— Μοῦ λέγατε πὼς ζουλεύατε. Πὼς λοιπὸν χωρισθήκατε ἀπὸ τὴ γυναῖκα σας;

Φέγγιας.— Ἄ! (Σκεπτικός). Εἶναι παράδοξη ἱστορία. Ἡ γυναῖκα μου παντρεύθηκε.

Πετουσκώβ.— Χωρίσατε;

Φέγγιας.— Ὅχι! (Χαμογελᾷ). Εἶναι χήρα.

Πετουσκώβ.— Ὡ! Πὼς αὐτό;

Φέγγιας.— Βεβαίωτατα, χήρα, ἐγὼ, δὲν ὑπάρχω πιά!...

Πετουσκώβ.— Μὰ εἶναι ἀδύνατο!

Φέγγιας.— Μάλιστα, εἶμαι πτώμα. (Ὁ Ἀρτέμιεβ σκύπτει καὶ ἀκούει πὺδ προσεκτικά). Σὲ σὰς, μπορῶ νὰ σὰς τὸ πῶ· ἔπειτα πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ δὲν ξέρετε τὸ ἀληθινὸ μου οἰκογενειακὸ ὄνομα. Νὰ τί ἔτρεξε: ὅταν ἐξάντησα πιά τὴ γυναῖκα μου, ὅταν σπατάλησα ὅ,τι κ' ἂν εἶχα καὶ κατάντησα ἀνυπόφορος, κάποιος βρέθηκε νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ. Μὴ φαντάζεσθε καμμιά προστυχία. Ὅχι! εἶτανε φίλος μου, ἕνας ἐξαίρετος ἄνθρωπος, ὅλος διόλου τὸ ἀντίθετο μου. Ἐγὼ ἔχω περισσότερα κακὰ παρὰ καλὰ, κ' ἐκεῖνος εἶναι ἕνας ἄνθρωπος τίμιος, σταθερὸς, τακτικός τέλος ἔχει ὅλες τὶς ἀρετῆς. Γνώριζε καὶ ἀγαποῦσε τὴ γυναῖκα μου ἀπὸ μικρὸ παιδί, κ' ὅταν ἐκείνη μὲ παντρεύθηκε, αὐτὸς τὸ πῆρε πρὸ ὀφθαλμοῦ... Ἀργότερα ὅμως, ὅταν γέννηκα ἕνας ἄθλιος καὶ τὴν ἔκαμα νὰ ὑποφέρει πολὺ... ἄρχισε ν' ἀρχεται συχνότερα στὸ σπίτι· ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν τραβῆσα. Ἡ γυναῖκα μου ἄρχισε ν' ἀγαπᾷ τὸν παλιό της φίλο· τότε βουτήχθηκα πιά στὴ λάσπη ὡς τὸ λαίμα καὶ ἄφησα τὴ γυναῖκα μου... Κοτόπι βρέθηκε ἢ Μάσσα, καὶ τότε ἐγὼ ὁ ἴδιος τοὺς πρότεινα νὰ παντρευθοῦν· δὲ θέλησαν, μὰ σιγὰ σιγὰ κατάντησα ἀνοικονόμητος καὶ στὸ τέλος.....

Πετουσκώβ.— Καθὼς πάντα.

Φέγγιας.— Ὅχι, εἶμαι βέβαιος, τὸ ξέρω πολὺ καλά, ἔμειναν ἀγνοί. Ἐκεῖνος, εἶναι ἕνας ἄνθρωπος θρησκόμος, καὶ γάμος δίχως τὴν εὐχὴ τῆς ἐκκλησίας εἶναι γι' αὐτὸν ἀμάχημα. Τότε μοῦ ζήτησαν τὸ διαζύγιο. Ἐπρεπε νὰ πάρω τὸ λάθος ἐπάνω μου καὶ νὰ περάσω ἀπ' ὅλες ἐκεῖνες τὶς ψευτιές, δὲν μπόρεσα νὰ τὸ κάμω. Πιστέψατε με, μοῦ εἶτανε πὺδ εὐκόλο νὰ σκοτωθῶ, παρὰ νὰ πῶ ψέματα! Καὶ εἶμουν αὐτοὺς νὰ τὸ κάμω· μὰ κάποιος πρόσωπο μὲ λυπήθηκε καὶ μοῦ εἶπε: «Δὲν εἶναι ἀνάγκη». Τότε τὰ βολέψαμε. Ἐστειλα ἕνα γράμμα καὶ τοὺς ἀποχαιρετοῦσα, καὶ τὴν ἄλλη μέρα, στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ βρῆκαν τὰ ροῦχα μου, τὸν πορτομονέ μου, τὰ γράμματα μου... Κ' ἐπειδὴ δὲν ξέρω νὰ κολυπῶ.....

Πετουσκώβ.— Καὶ τὸ πτώμα; ἀφοῦ δὲν τὸ βρῆκαν;

Φέγγιας.— Καὶ ὅμως! πιστέψατε πὼς τὸ βρῆκαν! Ὑστερα ἀπὸ μιὰ ἑβδομάδα, βρῆκαν κάποιος σῶμα... παρακάλεσαν τὴ γυναῖκα μου νὰ ἔρθῃ νὰ τὸ ἐξετάσῃ... ἕνα σῶμα ὅλος διόλου παραμορφωμένο... ἔρριξε μιὰ ματιά. «Αὐτὸς εἶναι;... Naί, αὐτὸς εἶναι».

Καὶ τελείωσε. Μὲ θάψανε κ' ἐκεῖνοι, παντρευθήκανε καὶ ζοῦνε τώρα εὐτυχισμένοι. Ὅσο γιὰ μένα, νά, ζῶ καὶ πίνω. Χθὲς ἀκόμη, πέρασα κοντὰ ἀπὸ τὸ σπίτι τους. Τὰ παράθυρα εἶτανε φωτισμένα... Μιὰ σκιά φάνηκε ἐπάνω στοὺς μπερδέδες... Μερικὲς φορὲς μοῦ φαίνεται σκληρὸ... ἄλλες πάλι δὲ μὲ πειράζει... Τὸ σκληρότερο εἶναι ὅταν δὲν ἔχω δεκάρα. (Πίνει).

Ἀρτέμιεβ.— (Πλησιάζει). Σὰς ζητῶ συγγνώμην. ἀκουσα τὴν ἱστορία σας... Μία ἱστορία πολὺ παράξενη ἀλήθεια, καὶ μάλιστα μιὰ ἱστορία χρήσιμη... Εἶπατε πὼς εἶναι σκληρὸ πρᾶμα νὰ μὴν ἔχετε δεκάρα... Ἀλήθεια εἶναι πολὺ σκληρὸ. Ἀλλὰ σεῖς στὴ θέση ποὺ βρισκεσθε, δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ στερεῖσθε χρήματα. Ἀφοῦ εἶσθε πτώμα, αἱ λοιπὸν.....

Φέγγιας.— Παρακαλῶ! δὲ μίλησα ἐσὰς!... Δὲ χρειάζομαι τίς συμβουλές σας.

Ἀρτέμιεβ.— Κ' ἐγὼ ἐπιμένω νὰ σὰς τίς δώσω. Εἶσθε πτώμα, ἐπειδὴ ὅμως εἶσθε ζωντανός, τί εἶναι ἢ γυναῖκα σας καὶ ὁ ἄλλος, ποὺ ζοῦνε τόσο εὐτυχισμένοι; Εἶναι δίγαμοι καὶ τὸ λιγώτερο ποὺ μποροῦν νὰ πάθουν, εἶναι νὰ ἐξορισθοῦν στὴ Σιβηρία. Λοιπὸν, γιατί νὰ μὴν ἔχετε χρήματα;

Φέγγιας.— Σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ ἀφήσετε ἥσυχο.

Ἀρτέμιεβ.— Γράψτε τους ἀπλούστατα ἕνα γραμματάκι, ἢ σὸ θέλετε, ἀφήστε με νὰ τὸ γράψω ἐγὼ. Δόστε μου τὴ διεύθυνση... δὲ θὰ μετανοιώσετε κατόπι....

Φέγγιας.— Σὰς ξαναλέγω νὰ φύγετε, δὲν εἶπα τίποτε σὲ σὰς.

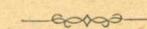
Ἀρτέμιεβ.— Ὅχι, μὰ τὸ εἶσατε φωναχτὰ νὰ κ' ἕνας μάρτυρας. Τὸ παιδί σὰς ἀκουσε ποὺ εἶπατε πὼς εἶσθε πτώμα.

Τὸ παιδί.— Δὲν ἀκουσα τίποτε.

Φέγγιας.— Προστυχόμουτρο!

Ἀρτέμιεβ. Ἐγὼ, πρόστιχος!... Αἱ ἀστυνόμε! Μία κατάθεση.

(Ὁ Φέγγιας σηκώνεται καὶ θέλει νὰ φύγῃ. Ὁ Ἀρτέμιεβ τὸν κρατεῖ καὶ ὁ ἀστυνόμος φθάνει).

ΕΙΚΟΝΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

(Στὴν ἐξοχί. Μία ταράτσα σκεπασμένη μὲ κισσό).

Λίζα.— (Ἐγκυος). Τὸ τραῖνο ἔφθασε· θὰ ἔρθῃ σὲ λιγάκι.

Μίσα.— Ποιὸς θὰ ἔρθῃ;

Λίζα.— Ὁ μπαμπᾶς.

Μίσα.— Ὁ μπαμπᾶς θὰ ἔρθῃ;

Λίζα.— C' est étonnant comme il l' aime... Tout à fait comme son père.

Ἄννα Δημητριγιέβνα.— Tant mieux. Se souvient-il de son père véritable.

Λίζα.— (Ἀνασιενάζει). Δὲν τοῦ εἶπα ἀκόμη τὴ ἀλήθεια. Κάποτε λέγω πὼς δὲν πρέπει νὰ τοῦ τὴν πῶ καὶ κάποτε πὼς πρέπει νὰ τοῦ τὰ πῶ ὅλα. Τί λέτε σεῖς, μητέρα;

Ἄννα Δημητριγιέβνα.— Μοῦ φαίνεται, Λίζα, πὼς αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ αἰσθήματα σου. Ρώτησε τὴν καρδιά σου, καὶ θὰ σοῦ πῇ πὼς καὶ πότε πρέπει νὰ μιλήσῃς. Εἶναι παράδοξο πὼς ἡ στέρηση καταπραῖνει τὸν ἄνθρωπο! Ὅμοιοι πὼς ὁ Φέγγιας, ποὺ τὸν γνώριζα ἀπὸ παιδί, μοῦ εἶταν ἕναν καιρὸ δυσάρεστος. Τώρα ὅμως, τὸν θυμοῦμαι σὰν ἕναν ἄνθρωπο χαριτωμένο, ἕνα φίλο τοῦ Βίκτωρος, σὰν ἕναν ἄνθρωπο ἀφωσιωμένο, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ φέρθηκε ἐναντία στὸ νόμο καὶ στὴ θρησκεία, θυσιάσε ὅμως τὸν ἑαυτό του γιὰ ἐκείνους ποὺ ἀγαποῦσε. Ὅ,τι θέλουν ἄς ποῦν, ἢ πράξη του αὐτὴ εἶναι ὠραία!—Πιστεύω πὼς ὁ Βίκτωρ δὲ θὰ ξεχάσῃ νὰ μοῦ φέρῃ μαλλί, δὲν μ' ἔμεινε σχεδὸν καθόλου. (Πλέχει).

Λίζα.— Νάτος ἔρχεται. (Ἀκούεται ὁ κρότος τῶν τροχῶν καὶ τῶν κουδουνιῶν. Σηκώνεται καὶ πηγαίνει στὴν ἀκρὴ τῆς ταράτσας). Ποιὸς εἶναι μαζύ του; Βλέπω ἕνα γυναικῆσιο καπέλλο μέσα στὸ ἀμάξι!... Ἄ! ἢ μητέρα! ἔχω χρόνια νὰ τὴν διῶ.

(Πηγαίνει στὴν πόρτα. Μπαίνουν ὁ Καρένιν καὶ ἡ Ἄννα Παυλόβνα).

Ἄννα Παυλόβνα.— (Φιλεῖ τὴ Λίζα καὶ τὴν Ἄννα Δημητριγιέβνα). Μὲ συνάντησε ὁ Βίκτωρ καὶ μὲ πῆρε μαζύ του.

Ἄννα Δημητριγιέβνα.— Ἐκαμε πολὺ καλὰ.

Ἄννα Παυλόβνα.— Τὸν βρῆκα στὸ δρόμο καὶ εἶπα: «Νὰ μιὰ περίσταση γιὰ νὰ πάγω νὰ τοὺς διῶ· τόσες φορὲς ἀνέβαλα αὐτὴνα τὴν ἐπίσκεψη». Καὶ ἦρθα! Ἄν δὲν μὲ διώξετε, θὰ μείνω ἴσια μὲ τὸ βραδινὸ τραῖνο.

Καρένιν.— (Φιλεῖ τὴ γυναῖκα του, τὴ μητέρα του καὶ τὸν Μίσα). Ὡ! πόσο εἶμαι εὐτυχισμένος! Συγχαρῆτε με. Αὔριο δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ πάγω στὴν πόλη.

Λίζα.— Τί καλὰ δυὸ μέρες! Εἶναι τόσο σπάνιο! Θὰ κάμουμε ἕνα μικρὸ ταξίδι, ἴσια μὲ τὸ μοναστήρι, τί λέτε;

Ἄννα Παυλόβνα.— (Βλέπει τὸ παιδί). Πὼς μοιάζει τὸν πατέρα του; Τί παλληγάρι! Φτάνει νὰ κληρονόμησε ἀπὸ τ' ἕνα μπαμπᾶ του μονάχα τὴν καρδιά!

Ἄννα Δημητριγιέβνα.— Ὅχι τὴν ἀδυναμία του.

Λίζα.— Ὅλα, ὅλα! Κι' ὁ Βίκτωρ εἶναι τῆς ἰδέας μου. Κι' ὅμως ἂν τὸν πατέρα του τὸν ἀνατρέφανε καλὰ ἀπὸ μικρὸ παιδί....

Ἄννα Παυλόβνα.— Δὲν ξέρω τί λές. Μὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸν σκεφθῶ χωρὶς νὰ κλάψω.

Λίσα.—Κ' ἐμεῖς τὸ ἴδιο. Πόσο ἐξιδανικεύθηκε μέσα στὴ σκέψη μας!

Ἄννα Παυλόβνα.—Φυσικά.

Λίσα.—Πῶς ὅλα φαίνονται γιὰ μιὰ στιγμή ἀδιόρθωτα, καὶ πῶς ὅλα ἄχαφρα διορθώθηκαν!

Ἄννα Δημητριγιέβνα.—Λοιπὸν Βίκτωρ, ἔφερες τὸ μαλλί;

Καρένιν.—Βέβαια τὰ ἔφερα ὅλα! (Παίρνει τὸν σάκκο καὶ τὸν ἀδιάζει). Νὰ τὸ μαλλί, μιὰ κολώνια, καὶ γράμματα. Ἔνα γράμμα τοῦ δικαστηρίου γιὰ σένα. (Τὸ δίνει στὴν γυναῖκα του). Λοιπὸν Ἄννα Παυλόβνα, νὰ σὰς ὀδηγήσω στὴν κάμαρη σας. Πρέπει κ' ἐγὼ νὰ βουρτσισθῶ πρὶν τὸ φαγί. Λίσα, τί λὲς νὰ δώσουμε στὴν Ἄννα Παυλόβνα, τὴν ἐπάνω κάμαρη, στὴν κόχη; (Ἡ Λίσα χλωμή, μὲ τρεμάμενα χέρια βαστᾷ τὸ χαρτί καὶ διαβάζει). Λίσα, τί ἔχεις; Τί εἶναι αὐτὸ τὸ χαρτί;

Λίσα.—Ὡ! Θεέ μου, εἶναι ζωντανός. Πότε λοιπὸν θ' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ αὐτόν; Βίκτωρ, τί σημαίνει αὐτό; (Κλαίει).

Βίκτωρ.—(Παίρνει τὸ χαρτί καὶ τὸ διαβάζει). Φοίρη!

Ἄννα Δημητριγιέβνα.—Μὰ τί τρέχει; Πέστε μου....

Βίκτωρ.—Εἶναι φοίρη; Ἐκεῖνος ζῆ, ἐκεῖνη εἶναι δίγαμος κ' ἐγὼ ἔγκληματίας. Εἶναι μιὰ διαταγὴ τοῦ εἰσαγγελέα, ζητεῖ τὴ Λίσα νὰ πάγη στὸ σπίτι του.

Ἄννα Δημητριγιέβνα.—Τί τρομερός ἄνθρωπος! Γιατί τόκαμε αὐτό;

Βίκτωρ.—Ὅλα εἶτανε ψέματα... ψέματα.

Λίσα.—Ὡ! τὸν μισῶ! Δὲν ξέρω πιά τί λέγω. (Φεύγει μὲ κλάματα Ὁ Καρένιν τὴν ἀκολουθεῖ).

Ἄννα Παυλόβνα.—Μὰ πῶς εἶναι ζωντανός;

Ἄννα Δημητριγιέβνα.—Τὸ ἤξερα ἐγὼ καλά, ἀπὸ τὴ στιγμή πού ὁ Βίκτωρ ἀνακατόθηκε μ' αὐτούς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ εἶπε ἐγὼ πῶς θὰ τὸν παρσύρουνε μέσα στὴ λάσπη. Καὶ γένηκε καθὼς τὸ ἔλεγα ὅλα εἶτανε ψέματα, ψέματα.

ἌΓΙΟΚΕΡΙΑ

Στὸν κ. Γιώργο Κόκκινο.

Ἐλάτε νὰ πεθάνουμε, πρὶν οἱ καῖμοί μας σβῶσιν πριχοῦ τ' ἀπαλοχάυδευτο ζεστό τοῦ πόνου χέρι, πού μᾶς κρατᾷ καὶ μᾶς λιγᾷ σὰν κίτρινες λαμπάδες, μᾶς ρίξει στὴν παραγωνιά, τὰ Πάθη ὄντας περάσουν.

Ἐλάτε, τώρα ἡ Ἐκκλησιά εἶν' προσευχῆς γιομάτη τὴν ὥρα πού θὰ ψέλνουνε τό: Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ... Ἄς γείρουν νὰ σταλάξουνε σὰ μάρμαμα οἱ ψυχές μας σὰν ἀγοκέρια, ξαφνικὸ πού τὰ φυσήξη ἀγέρι...

Παρασκευᾶς.

Ἀπὸ τὸ νέο τόμο τοῦ Κωστή Παλαμά, *Οἱ Καημοὶ τῆς Διμορθάλασσας καὶ τὰ Σατυρικά Γυμνάσματα*, πού τύπωσε τὸ ἐκδοτικὸ κατάστημα τοῦ κ. Φέξη, παίρνουμε τὸ παρακάτω ὄραϊο ποίημα.

Θ ΠΟΙΗΤΗΣ

Τὰ χέρια μου δὲν εἶναι σὰν τὰρπάγια,
καὶ δὲν κρατᾶν, δὲ δίνουν λυτρωμό,
ξέρουνε μόνο τὴν Ἰδέα καὶ τὸ Ρυθμό,
ἀθάνατα καὶ τὰ δυὸ νὰ τὰ ζευγαρώνουν,
καὶ ξέρουν ἀπὸ μάλιστα κάποια μάγια,
καὶ ξέρουν τὸν ἀφρό νὰ πιάσουν,
πού οβύνεται σὰ δάχτυλα τοῦ καθενὸς καὶ πάει
στὴν πέτρα εἰκόνα ἢ ἀγαλμα σὶν προῦντζο νὰ τὸν
(πλάσουν
κ' ἀχάλαστο τὸ πλάσμ' αὐτὸ νὰ κελαιδαίει.

Ῥιμένα πού μὲ σέρνει
ἢ γνώμη μου ἢ τρελή!
Σὰν περιστέρι λαβωμένο παρασέρνει
στὴν ἀγκυλιά μου μέσα τὴν ἀμαρτωλή,
τὸ κάθε μου παιδάκι μαραμμένα,
κ' ἀποσωμένα καὶ γυρινὰ
καὶ τάχα ἀναστημένα καὶ ξανά
ξεψυχοσμένα πιδ σκληρά, καὶ μέσα ἐδῶ πιδ ξένα.

Μὴ μὲ καταριέστε, καὶ γιὰ σὰς θὰ ὑφάνω...
— Σὲ ξωθιάς δασκάλας ἔκαμα σχολειό,
πῆρα τὸ φεγγίρι χτένι καὶ τὸ πλάνο
φῶς τοῦ ἀποσπερίτη κράτησ' ἀργαλειό.—

Μὴ μὲ καταριέστε, καὶ γιὰ σὰς θὰ ὑφάνω
γένεματα, κουβάρια, πνέματα, στοιχεῖά,
καὶ πανιὰ ἀσημένια καὶ χρυσὰ θὰ κάνω
σὰν ἀπὸ τὸν ἥλιο κ' ἀπ' τὴν Εὐτυχία.

Καὶ σι' ἀδῶα κορμιά σας θὰ τὰ ρᾶψω ἀπάνω,
τῆς Αὐγῆς μιὰ ἀχτίδα θάχω γιὰ κλωνιά,
κ' ὅλα θὰ σὰς ντύσω καὶ θὰ σὰς ζεστάνω,
κ' ὅσα φέγγουν θὰ εἶναι μπρὸς σὲ σὰς ἀχνά.

Καὶ θὰ γίνω οἱ Μοῖρες, οἱ χαρίστερες Μοῖρες,
τὰ φροξέματά σας θάματα τῆς γῆς,
ζῶνες καὶ χιτῶνες, πέπλοι καὶ πορφύρες,
τοῦ βραδιοῦ τ' ἀστέρια, τὰνθια τῆς αὐγῆς!

ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ὁ κ. Ἰλίας Βουτιεριδῆς γράφει στὰ τελευταῖα *Παναθήνια* μιὰ κριτικὴ, γιὰ τὶς «Νησιώτικες Ἱστορίες» πού τύπωσε τὸ κατάστημα τοῦ κ. Φέξη, τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη. Στὴν κριτικὴ αὐτὴ ὁ κ. Βουτιεριδῆς λέει ἀπάνω κάτω πὸς ὅταν πρωτοβγήκαν οἱ «Νησιώτικες Ἱστορίες» εἶταν κάτι, ἀκόμη τὸ διήγημα τότε δὲν εἶχε πάρει τὸ σημερινὸ τύπο του, μὰ τώρα εἶναι ἀσήμαντες ἠθογραφίαι, χωρὶς ψυχολογία «ἕνα βαθμὸ παραπάνω ἀπὸ προσπάθειες κουραστικῆς μαθητεομένου». Καὶ τελειώνει:... οἱ «Νησιώτικες Ἱστορίες» καταντοῦν βιβλίον κουραστικὸν, χωρὶς κανένα δικαίωμα καὶ κανένα στήριγμα νὰ λογαριαστῆ ἀπὸ τὴν τέχνη.

Νὰ μιὰ κριτικὴ πολὺ ἄδικη, πού καλῆτερα θάτανε νὰ μὴ γραφῆ. Γιὰ νὰ μὴ ἀποδειχτῆ ἀκόμη μιὰ φορὰ ὅτι δὲν μᾶς ὀδηγᾷ ἡ λογικὴ, παρὰ κάποια ἴσως προσωπικὴ ἀντιπάθεια ἢ κάποια νευρικότητα, πού δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ νοιώσῃ πού ὀφείλεται. Ἐκεῖνος, κατὰ τὴ γνώμη μου, πού θᾶκρινε τὶς «Νησιώτικες Ἱστορίες» τοῦ Ἐφταλιώτη, ἴσως ἔλεγε πὸς δὲν εἶναι σήμερα σπουδαῖα πράγματα, πὸς ὑπάρχουνε διηγήματα ἄλλα ἀσύγκριτα δυνατώτερα, μὰ πὸς κ' αὐτὲς στὴν ἐποχὴ τους εἶτανε μιὰ πέτρα τοῦ θεμέλιου πού χτίστηκε κατόπι ἡ πεζογραφία μας, πού ἀξίζει τὸν κόπο. Γι' αὐτὸ ἴσια-ἴσια πρέπει νὰ χρωστάμε κάποια εὐγνωμοσύνη στὸ συγγραφέα καὶ ἕνα κάποιο στοιχειώδικο σεβασμὸ στὸ πρόσωπό του, πού ἔχει δημιουργήσει μερικὰ ἔργα ὄχι γιὰ πέταμα. Τὸν καιρὸ μάλιστα πού βγαίνανε μᾶς δείχνανε ἕνα δρόμο, πού ὅσο κ' ἂν εἶταν κοντὰ μᾶς, δὲν τότε βλέπαμε, τὸ δρόμο τὸν ἑλληνικὸ πού ἔπρεπε νὰ πῆρῃ τὸ διήγημά μας—τὸ δυνατότερο καὶ τὸ πιδ εὐπαρουσίαστο εἶδος τῆς νεώτερης μας φιλολογίας μᾶς με τὴ λυρικὴ ποίηση, πού δυστυχῶς ὅμως λατρεῖται πολλοὺς ξένους θεοὺς.—Γι' αὐτὸ καὶ μόνο ἀξίζει νὰ ἐξεταστῆ ἀπὸ τὸν κ. Βουτιεριδῆ τὸ ἔργο τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη μὲ περισσότερη ψυχραιμία καὶ ὄχι ἀπόλυτα.

Γιάννος Γαρμπῆς.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ο κ. ΠΑΠΑΓΩΝΝΗΣ

Εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς καλῆτερος κωμικοὺς τοῦ ἑλλ. θεάτρου. Πρώτης τάξης χαρακτηριστής. Ἐκεῖνο μάλιστα πού κάνει ἐξαιρετικὴ ἐντύπωση στὴν λεπτὴ τέχνη τοῦ ἀγαπιστῆ αὐτοῦ τῆς οἰκνῆς εἶναι τὸ ντύσιμο του, οἱ διάφορες σιλουέτες του, πού θὰ τὶς ζούλευε ὁ ἀριστοτεχνικώτερος γελοιογράφος. Ἐχει

ὅμως καὶ τὰ ἐλαττώματα του. Ἴσως μάλιστα νὰ μὴν εἶναι καὶ ἐλαττώματα, ἀλλὰ ἕνα μέσο γιὰ νὰ δώσῃ περισσότερη ζωὴ καὶ κίνηση στὸ ρόλο πού παίζει. Ἐνῶ εἶναι τόσο φυσικὸς στὴ φωνή του, τὰ σχήματα, τὶς στάσεις, τὰ ἔμπα, τὰ ἔργα του, κάνει τὴ σειρά τοῦ λόγου ἀφύσικη. Ἀναποδογυρίζει τὶς φράσεις, ἐπαναλαμβάνει πολλὰς φορὰς μερικὲς λέξεις καὶ προσθέτει ὅτι τοῦ κατέβη, ἀνάλογα μὲ τὴ διάθεση του καὶ τὴ διάθεση τοῦ ἀκροατηρίου. Αὐτὸ δὲ μού φαίνεται σωστό. Γιατί ἀμέσως ὁ χαρακτηρὸς παίρνει ἕνα παραγκιόζικο ὕψος καὶ ἡ λεπτὴ τέχνη τοῦ δυνατοῦ ὑποκριτῆ παθαίνει μιὰ κάποια λεγοιοποίηση. Ἔνας, πού θὰ ἤθελε ὁ κ. Παπαϊωάννης νὰ στέκεται στὴν περιορὴ πού τοῦ πρέπει, θὰ τότε συμβούλευε νὰ μὴ βγαίνει διόλου ἀπὸ τὸ κείμενο. Καὶ ἕνα ἀκόμη χαρακτηριστικὸ τοῦ κ. Παπαϊωάννη. Ὅταν δὲ μιλή εἶναι ἐκφραστικώτερος, παρὰ ὅταν μιλή. Εἶναι πιδ μεγάλος, πιδ δυνατός, πιδ ὑπέροχος. Δείχνει πὸς κατέχει τὴ μιμικὴ τέχνη στὸ ἀνώτερο τῆς σημείο.

Η ΔΑ Μ ΚΟΛΛΥΒΑ.

Εἶναι ἡ δυνατότερη γυναικεῖα μορφὴ τῆς «Ἑλληνικῆς Ὀπερέτας». Μὲ πολλὴ ζωὴ, πολὺ ἐκφραση καὶ πάρα πολλὴ χάρις. Ὅταν τὴν πρωτοεῖδα πρὸ τρία χρόνια στὴ σκηνὴ τοῦ Βαριετὲ τήνε βρήκα ὑπερβολικὴ καὶ κάπως ἀφύσικη. Σὰν τὴν ξαναεῖδα στὸ Ἀμφιθέατρο μὲ τὸ θίασο τοῦ Λομπάρδου δὲ διάκρινα σημαντικὴ πρόοδο στὴν τέχνη της. Ἀλλὰ τώρα πού τὴν ξαναβλέπω τήνε βρίσκω, ἂν ὄχι τέλεια, πολὺ ὅμως τελειοποιημένη. Οἱ ὑπερβολὲς ἔπесαν, ἡ ὀμιλία της πῆρε φυσικώτερο τόνο, οἱ κινήσεις της στὸ χορὸ καὶ στὰ ἄλλα τσακίσματα εἶναι τέλειες, μορφώνουν πρότης τάξης καλλιτεχνικῆς γραμμῆς. Τὰ μάτια της ζωηρά, ἐκφραστικά, ἔξυπνα, σοῦ μιλοῦνε ὅλες τὶς γλώσσες, τὴ γλώσσα τῆς λύπης καὶ τῆς χαρᾶς, τῆς ἀπογοήτευσης καὶ τῆς πονηρίας, τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς εἰλικρινείας, τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ μίσους. Ὅπως θέλῃ ὁ ρόλος καὶ ἡ ψυχολογικὴ στιγμή. Ἡ φωνὴ της εἶναι γλυκεῖα, μελωδικὰ μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς. Εἶναι ἀλήθεια πὸς δὲν εἶναι ἱκανὴ γιὰ τοὺς χαμηλοὺς, τοὺς πολὺ χαμηλοὺς τόνους, ἀλλ' ἔχει μέσα τῆς ζωὴ καὶ οἱ παῖμοί της σοῦ μιλοῦνε στὴν ψυχή, σοῦ υποβάλλουνε, σὲ κάνουνε νὰ σκεφτῆς, σὲ ὀδοῦνε σὲνα γλυκὸ μυστήριον. Γενικὰ ἂν μιλῆσῃ κανεὶς γιὰ τὴ Δα Κολλυβά: Δὲν ἔφρασε ἀκόμη στὸ ἀκρότατο σημείον τῆς τέχνης της. Ὡς πᾶστα εἶναι ὑπέροχη, εἶναι χρυσάφι πού πρέπει ἀκόμη νὰ δουλευτῆ πολὺ. Καὶ θὰ δουλευτῆ γιατί σπάνια βλέπουμε ἠθοποιὸν ν' ἀγαπᾷ τόσο πιστὰ καὶ τόσο πολὺ τὴν τέχνη του. Κάποιος τὴ χαρακτήρισε σὰν ἀκατάστατη μεγαλοφυΐα. Καὶ εἶναι ἀλήθεια. Ἡ ὀμιλία της, πού τὶς

περισσότερες φορές είναι φυσική, παίρνει έναν τόνο άφύσικο όταν σοβαρεύεται, ενώ όταν παίξει είναι άμιμητη. Πολλές φορές σου θυμίζει την Κυβέλη, όταν χτυπά το πόδι της και μιμείται το πολύ μικρό κορίτσι. Μπορεί να είναι επίδραση. Η Δα Κολλυβά θα μάς φαινόταν φέτος πολύ πιο δυνατή, πολύ πιο τεχνίτρα, αν είχε εφάμιλους συναγωνιστές. Στην τόση της ζωή, κίνηση και στο τόσο της θέλητρο, η ζωή εκείνων που παίρνουν τα πρόσωπα των εραστών είναι νεκρή και φυσικά απ' αυτό βλάρτεται. Για συναγωνιστές της ήθελε ένα Χρυσομάλλη, ένα Μυράτ, ένα Μήτσουρα.

Η Δα ΤΡΙΦΥΛΛΑΚΗ

Πρέπει να πω μερικά λόγια και για τη φιλόπονη αυτή νέα. Είναι μια καλή ήθοποιός. Η φωνή της δυνατή, ανεβαίνει και κατεβαίνει όλους σχεδόν τους τόνους. Έχει όμως το ελάττωμα να είναι ξερή και

να μη σου μιλή στην ψυχή. Οι κινήσεις, ο χορός της πολλές φορές πολύ καλοί, αλλά νομίζει κανείς πως επιθυμεί να ξαφνίσει το άκροατήριο με σβέλτα πετάγματα, όχι ρυθμικά κινήματα και ξετινάγματα των ποδιών, χεριών και των λοιπών μελών της. Αφού είναι τόσο καλή ήθοποιός και τραγουδίστρα, μπορούσε κανείς να την συμβουλευθεί: Το τραγούδι δεν είναι μια σκέτη και ξερή απόδοση της νότας και του ήχου, θέλει κάποια έκφραση, έναν παλμό, μια ζωή, που να είναι η ψυχή του τραγουδιστή. Οι κινήσεις και ο χορός δεν είναι ξεκαρβάλωμα των ποδιών, χεριών και λοιπών μελών του σώματος, αλλά παραστατική απόδοση του ήχου, της νότας, με ρυθμό και όσο παίρνει με απλότητα. Γενικά η Δα Τριφυλλάκη είναι μία ήθοποιός αξία συγχαρητηρίων. Δεν είναι χρυσή πάστα όπως η Δα Κολλυβά, ούτε ακατάστατη μεγαλοφυΐα, αλλά μια ωραία μετριότητα, πολύ αναγκαία για την «Ελληνική Όπερέττα».

Ο Θεατρικός.

ΙΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ ΜΑΣ

Την προπερασμένη Παρασκευή καμιά δεκαπενταριά δασκάλοι μαζευτήκανε στο Σύλλογο για να σκεφτούνε για τη γλώσσα των σχολικών βιβλίων. Ο κ. Δ. Οικονομίδης είχε το λόγο και πρότεινε τα εξής σοφά (!): Η γλώσσα των διδακτικών βιβλίων πρέπει να είναι απλή στα δημοτικά σχολεία, υψηλότερη στα σχολαρχεία και υψηλότερη (στο ανάστημα;) ακόμη στο γυμνάσιο, με τέτοιο τρόπο δηλ. που αρχίζοντας από τη δημοτική να φτάση μια μέρα στη γλώσσα του Ξενοφώντα. Στην πρόταση αυτή γίνηκε μακριά συζήτηση κι' αποφασίστηκε η γλώσσα των δημοτικών σχολείων να είναι μια απλή καθαρεύουσα, που ν' ανεβαίνει στα σχολαρχεία, έως ότου φτάση του Ξενοφώντα. Ορίσθη λοιπόν, δεκαπέντε δασκάλοι μαζευτήκανε σε μια αίθουσα και πήραν τρανή απόφαση, χωρίς να λάβουν οι δύστυχοι υπόψη τους τη ζωή τριγύρω τους, που δεν μπορεί να τους άκούση. Αλλά που άκούστηκε κ. κ. δασκάλοι, ένα ελληνικό σχολείο να έχει τρεις, τέσσερις και πέντε γλώσσες; Σε πιο μέρος του κόσμου διδάσκεται άλλη γλώσσα στο δημοτικό σχολείο κι' άλλη στο σχολαρχείο κι' άλλη στο γυμνάσιο; Η γλώσσα ενός έθνους δεν είναι μία; Ή; πολύμαθοι, να μη νομίζετε πως το ύψος είναι η γλώσσα; Γιατί μόνο το ύψος αλλάζει, όσο προχωρούν οι τάξεις και ο τρόπος της έκφρασης. Όχι όμως και η γλώσσα, η γραμματική, η φθολογία, η ουσία της. Δεν το ξέρετε αυτό; Αλλά τότε τί ξέρετε, σπιθαμαίοι; Να παίρνετε άστείες και δοναχωτικές αποφάσεις και να βοηθείτε να αποξεραινόνται τα κφάλια των παιδιών μας. Η συζήτηση και η απόφαση των δασκά-

λων, των δεκαπέντε σοφών, οι αρχαίοι είχαν εφτά—μάς απέλειπει όλους διόλου για το δασκαλικό σώμα και κλαίουμε τα χάλια του και την κοινωνία που το άνεχεται.

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Ο Έκπαιδευτικός Όμιλος, το σοφό σωματείο της Αθήνας, που δουλεύει για την προκοπή της εκπαίδευσης μας και για την επικράτηση της δημοτικής μας γλώσσας, έδωσε τραπέζι σε όχτω σοφούς ελληνιστές, στον κ. Περγώ, καθηγητή της «Σχολής των Ανατολικών Γλωσσών» του Παρισιού, τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου κ. Έρχαρτ, τον κ. Τούμπ, τον Ολλανδό συγγραφέα του «Βυζαντινού Πολιτισμού» κ. Έσσελιγκ, τον Ίταλο θαυμαστή των τραγουδιών μας κ. Ταβολίνη, τον Άγγλο Δονάλντ Μπίρρο, τον έρευνητή του κρητικού πολιτισμού, τον Γερμανό γλωσσολόγο Μάας και τον κ. Συνόδιο Παπαδημητρίου, αντιπρόσωπο του Πανεπιστημίου της Οδησός. Η συνομιλία άπάνω στο τραπέζι σε ποιά γλώσσα νομίζετε πως έγινε, λογιώτατοι της πόλης μας; Έλληνες, Γάλλοι, Ρώσοι, Γερμανοί, Ολλανδοί, Άγγλοι, Ίταλοί, ανταλλάξαν τις σκέψεις τους στη δημοτική, σ' αυτή δηλαδή που τόσο ασυλλόγιστα έσεις περιφρονείτε και καταδικάζετε. Και δεν ήταν μόνο ένας θρίαμβος αυτός της δημοτικής μας γλώσσας να μιλιέται απ' όλους τους αντιπρόσωπους, που καθίσανε στο τραπέζι, αλλά και θρίαμβος του νέου ελληνισμού. Οι αναγνωρισμένοι αυτοί άνθρωποι της σκέψης, δεν ήρθαν να κοπανίσουνε σαν άλλοι τα τριμμένα πιά λόγια για τους πρόγονους και τη δόξα τους

και μ' αυτό να μάς ντροπιάσουνε ακόμη μια φορά, αλλά μιλήσανε για το νεότερο ελληνισμό, για τις αρετές του, για την πρόοδο και τον προορισμό του τον εκπολιτιστικό.

Η ΗΠΕΙΡΟΣ

Η λογία κυρία Έλληνική Μ. Μαυροχορδάτου τύπωσε ένα κομψό λεύκωμα με τον τίτλο «Η Ήπειρος». Η ύλη του είναι πολύ καλή. Στην «Ήπειρο» συνεργαστήκανε ο κ. Χρ. Χρηστοβασιλης, ο κ. Δ. Σάρρος και πολλοί άλλοι δόκιμοι κάλαμοι. Ένα τέτοιο λεύκωμα πρέπει να υποστηριχτεί όχι μόνο από τους ανθρώπους των γραμμάτων, αλλά και από τους ένγενει φιλαναγκώστες.

ΤΟ ΝΕΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΑΝΤΡΕΓΕΒ

Ο γνωστός και δημοτικός στη Ρωσία διηγηματογράφος Λεωνίδας Αντρέγεβ, δημοσίευσε ένα μεγάλο μυθιστόρημα—το πρώτο του μεγάλο μυθιστόρημα—με τον τίτλο «Αλέξαντρος Γκεγκούλεφ». Η υπόθεση του είναι παρμένη από τα συμβάντα του 1905—1908, την εποχή δηλαδή αυτή που πολλές και διάφορες ληστρικές συμμορίες κατάκλεφταν τον άπλοϊκό ρωσικό λαό, με το πρόσχημα πως είναι υποστηρικτές των δικαίων του. Το καινούριο αυτό μυθιστόρημα του Αντρέγεβ δεν κρίνεται ευνοϊκά από την κριτική.

Η ΑΔΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΤΣΕΧΟΒ

Δημοσιεύτηκε ο Α' τόμος της «Αλληλογραφίας» του Ρώσου συγγραφέα Ά Τσέχωβ. Στην «Αλληλογραφία» αυτή περιλαμβάνονται γράμματα, που έστειλε ο διηγηματογράφος σε διάφορους λογίους και άλλα πρόσωπα από το 1876 έως το 1887, την εποχή ίσα-ίσα που άφησε το ιατρικό του επάγγελμα και βαφτίζονταν συγγραφέας. Στα γράμματα αυτά βλέπει κανείς τη μετριοφροσύνη του Τσέχωβ για το έργο του και την άπορία του για τα κέρδη που του έφεραν τα διηγήματα του.

Ο ΡΕΝΑΝ ΚΑΙ Η ΑΔΕΛΦΗ ΤΟΥ

Ο κ. Ε. Λοκρουά δημοσιεύει στον παρισινό Χρόνο μερικές νεανικές του ανάμνησες από τη Συρία. Αντιγράφουμε τις παρακάτω γραμμές σχετιζόμενες με το Ρενάν, που είχε στείλη η Γαλλική κυβέρνηση στη Συρία για ανασκαφές. Τον ένδοξο συγγραφέα των *Φιλοσοφικών διαλόγων*, συνώδευε και η αγαπητή του αδελφή Ανριέττα, εκείνη που στη μνήμη της αφιέρωσεν ο Ρενάν τη *Ζωή του Ίησοῦ*. Διέσπε τον χαρακτήρα και τις σχέσεις των δυο αδελφών:

«... Εΐταν λιγάκι σαν παιδί στα χέρια της αδελφής του. Αυτή τον έβοηθούσε για να ντυθί, τον έδενε τη γραβάτα του και τον έβιαζε την ώρα του φαγιού, να καθήση στο τραπέζι. Εΐταν περισσότερο μητέρα παρά αδελφή. Συχνά τον έμάλλονε και του έκαμε ζωηρές παρατηρήσεις. Έκεινος έδικαιολογώνταν και ζητούσε συγγνώμη, πολύ απλά και μ' έναν τρόπο συγκινητικώτατο. Ότι έγραφε το διάβαζε η αδελφή του ή τον έβαζε να της το διαβάξη. Του έλεγε τη γνώμη της, σαφά και καθαρά, κ' εκείνος πάντα σχεδόν άκολουθούσε τις συμβουλές της. Η Δεσποινίς Ρενάν είχε κάμει τις ίδιες επάνω κάτω σπουδές με τον αδελφό της έννοιαθε λιγάκι από φοινικικά, μιλούσε λατινικά, έξευρε ελληνικά καθώς και κάμποσες ευρωπαϊκές γλώσσες. Εΐταν άπάνω κάτω

ο άντρας της οικογενείας. Εΐχε ιδέες πολύ καθαρές σε όλα τα ζητήματα, και δεν παρασέρνονταν από τις ίδιες θερησκευτικές όρμες που ξεσήκωναν τον αδελφό της. Κατά βάθος, την ένόμιζαν πάντα θετικίστρια. Έθαύμαζε τέλος πολύ τον αδελφό της και είχε συγκεντρώση άπάνω του όλη την τρυφερότητά της.

Εΐχε ύποφέρει πολύ στα νεϊάτα της. Δασκάλισσα κοντά σε μια μεγάλη οικογένεια, αναγκάστηκε να μείνη πολύν καιρό στην Πολωνία, ν' αφήση τον αδελφό της που είχε μονάχη της αναθρέψη και ν' άποχωριστή απ' τους δικούς της. Εΐταν γυναίκα άστυρη και σοβαρή, κ' έδειχνε άπέναντι στους ξένους μια καθηγητική ψυχρότητα... .

ΔΙ'ΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Σχετικά με το σύλλογο Διγενή Άκρίτα, που συστήθηκε την πρώτη Μαρτίου στην Πόλη μας, μάς στείλανε μια έπιστολή με την ύπογραφή *ένας ένδιαφερόμενος*, και μάς ρωτούνε, γιατί ο σύλλογος αυτός, που ιδρύθηκε από τους λογοτέχνες της πόλης μας, διαλύθηκε πριν ακόμη να καλοσυστηθί; «Μήπως, ρωτά ο έπιστολογράφος, κάθε καλό και κάθε ώραίο, που μπορεί να ωφελήση τους λογίους μας και ένγγενει την κοινωνία μας, δεν μπορεί να έχη τον τόπο του και σε μάς έδω; Ποιά είναι τα αίτια που καταστρέψανε μια καλή σκέψη; Μήπως η κυριώτερη αίτια είναι πως δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε έμεις οι Ρωμιοί σε μια ιδέα ή εισηχώρησαν ευθύς εξαρχής στα μέλη του Διγενή Άκρίτα τα σκουλήκια της μικροφιλοτιμίας, μικροφιλοδοξίας και το κνηγήμα των άξιωμάτων; Όσα διαδίδονται έδω κ' εκεί για τα αίτια της διάλυσης του Διγενή Άκρίτα, μόνο άπαγοήτευση μπορούνε να μάς φέρουν και να μάς αναγκάσουνε να λυπηθούμε ακόμη μια φορά τον έαυτό μας και να τον κρίνουμε άνάξιο και άνίκανο για κάθε συνεννόηση για να καλλιεργηθί το καλό, το ώραίο και το ωφέλιμο».

Στον κ. έπιστολογράφο άπαντούμε με λίγες λέξεις. Ο Διγενής Άκρίτας, δε διαλύθηκε. Το έναντίο μάλιστα, εργάζεται πολύ καλά και τώρα έπεξεργάζεται το καταστατικό του, που θα ύποβάλη σε λίγες μέρες στην Κυβέρνηση. Καμιά σοβαρή διαφωνία δε γίνηκε μεταξύ των μελών του. Ένα δυο μόνο μέλη του δυσαρεστήθηκαν και παραιτήθηκαν για τον ένα ή τον άλλο λόγο και τίποτα παραπάνω. Αυτό γίνεται πάντα και παντού και δεν μπορεί να επιδράση σενα σωματείο με άρχές. Όσο για την μικροφιλοδοξία, τη μικροφιλοτιμία και το κνηγήμα των άξιωμάτων, που αναφέρει ο έπιστολογράφος, κι' αυτά δεν είναι άληθινά. Τα μέλη του Διγενή Άκρίτα είναι άνώτερα από τέτοια μικροπράματα. Ο σκοπός τους είναι να δουλέψουνε για τη γλώσσα, τη λογοτεχνία, την εκπαίδευση και για κάθε ωφέλιμο κλάδο στην κοινωνία μας και το έθνος, χωρίς να

ἀποβλέπουνε σὲ τιμὲς ἀτομικὲς καὶ ἄλλα τέτοια κουροφρέξελα. Ἄλλὰ θὰ ἐρωτήσῃ ὁ ἐπιστολογράφος, γιατί τότε διαδίδονται καὶ μάλιστα σὲ πλατὺ κύκλο. Ἀκριβῶς δὲν ξέρουμε. Μποροῦμε ὅμως νὰ φανταστοῦμε πὼς ὑπάρχουν παντοῦ καὶ πάντοτε οἱ ἐπιβουλοὶ, οἱ μοχθηροὶ, οἱ κεράτσει, πού τοὺς πειράζει ἓνα ὄραιο ἔργο πού δὲν τὸ δημιούργησαν αὐτοί. Ὁ ἐπιστολογράφος ἄς βεβαιωθῇ τὸ λοιπὸν πὼς ὁ Διγενὴς Ἀκρίτας ζῆ καὶ βασιλεύει καὶ πὼς θὰ ἐπιτύχῃ τὸ σκοπὸ του τὸν ὄραιο καὶ ὠφέλιμο μὲ τὸν καιρὸ, ἀφοῦ μεταξὺ τῶν μελῶν του συγκαταλέγονται σοβαροὶ, πού διαπρέψανε στὰ γράμματα καὶ τὶς ἐπιστῆμες καὶ ἔχουν ἀποκτήσει ὄνομα στὸ πανελλήνιο καὶ ἔξω ἀκόμη ἀπὸ τὸ πανελλήνιο.

ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ

Ἀπὸ τὴν Ἄμισό μᾶς ἔρχεται μιὰ ἀγγελία, γραμμένη στὴ δημοτικὴ γλῶσσα ἀπὸ ἓνα δάσκαλο — φαινόμενο ἀλήθεια — τὸν κ. Ν. Τσαμουνδαλι. Ὁ προοδευτικὸς αὐτὸς δάσκαλος βλέποντας τὰ χάλια τῶν συναδέλφων του καὶ τοὺς καταρτημοὺς πού παθαίνουν ἀπὸ τοὺς διάφορους τσορματζήδες καὶ κομματάρχητες, ἔγραψε μερικὰ διηγῆματα, γιὰ νὰ παραστήσῃ τὴ ζωὴ τους, τοὺς διωγμοὺς πού παθαίνουν καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ, πού καταβαρῶνουν τὴ θέσῃ τοῦ δασκάλου. Φαίνεται πὼς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Τσαμουνδαλι θὰ ἔχῃ ἀρκετὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸ περιμένουμε γιὰ νὰ ποῦμε ἐδῶτερον τὴ γνώμη μας. Ὁ τίτλος του εἶναι : «Χαρακτῆρες καὶ διηγῆματα ἀπ' τὴ διδασκαλικὴ ζωή».

ΑΛΛΗΛΩΓΡΑΦΙΑ

Κον Β. Ἀπορ. Πέραν. — Καλὴ εἶναι ἡ μετάφραση, ἀλλὰ τὸ ἔργο ὄχι. Διαλέξτε καλοὺς λογογράφους Προσμένουμε νὰ μᾶς στείλετε τίποτα καλὸ.

Κον Κον. Ἀκατάλληλο τὸ ποίημα σας. Καὶ ὅμως μᾶς φαίνεται πὼς κάτι μπορείτε νὰ γράψετε ἂν καταγίνετε. Στείλατε μᾶς νέα σας ἔργα.

Κον Π. Ε. Σταυροδρόμι. — Γνωρίζουμε τὸ χρέος μας. Ἄλλὰ δὲν πήραμε ἴσια μὲ τώρα οὔτε τὰ *Δυὸ ἀδέλφια* οὔτε τὸ τελευταῖο ἔργο τοῦ κ. Ψυχάρη. Δὲν τὰ γνωρίζουμε λοιπόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία πού δὲ γράψαμε γι' αὐτά. Τίποτα ἄλλο.

Κον Δ. Ν. Νηχώρι. — Εἶναι πολὺ κακὸ νὰ παρουσιάξῃ κανεὶς ξένη ἐργασία γιὰ δική του. Τὸ ποίημα πού μᾶς στείλατε δὲν μορεῖ νὰ λογαριαστῇ γιὰ δικό σας, μολονότι ἔχετε ἀφαιρέσει τὴν ὁμοιοκαταληξία καὶ ἀλλάξει τὸ ρυθμὸ τοῦ *Ὁραμα χειμωνιάτικης νύχτας*, τοῦ Μαλακάση. Ὅταν ὁ Μαλακάσης λέει :

Βασιλεμένοι οἱ οὐρανοὶ στὰ ἀρχαῖα παλάτια

Καὶ σεῖς :

Στ' ἀρχαῖα τὰ παλάτια βασιλεψαν οἱ οὐρανοί.

Λέτε ἀκριβῶς τὸ ἴδιο πράμα. Δημοσιεύουμε δλόκληρο τὸ ποίημα τοῦ Μαλακάση καὶ κάνετε σεῖς τὴν σύγκριση. Ἄν πραγματικὰ δὲν κλέψατε, ἀλλὰ θελήσατε νὰ μᾶς γελάσετε, δὲ θὰ κατορθώνατε σπουδαῖα πράγματα. Εὐκόλα μπόρεῖ νὰ γελαστῇ κανεὶς, ἀφοῦ τὸ κεφάλι του δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι βιβλιοθήκη.

Βασιλεμένοι οἱ οὐρανοὶ στ' ἀρχαῖα παλάτια
Ἥλιοι, φεγγάρια, ἀστέρια, σκοτεινά.
Στῶν ὑπογείων ἀνάμεσα τὰ μονοπάτια,
Τὰ μνήματα ξεχωρισμένα, τὰ σεράνα.

Σάβανα ὑφαίνουν γύρωθε τ' ἄγρια σκοτάδια,
Σὰν τῶν κοράκων τὰ φτερὰ τὰστραφτερά,
Καὶ παραμέσα τῆς ἀράχνης τὰ μαγνάδια,
Νεκρόνθια πὰ στὰ κρούσταλλα νερά.

Πολεμιστάδες μὴν ξυπνάτε, μὴ, τίς νέες,
Πολύφωνοι μέσα στὴ νύχτα κεραυνοί,
Δὲν ἦταν σὰν ἐσᾶς αἰώνιες, οἱ ὠραῖες,
Κ' οἱ ἀστραπὲς τους ἔγιναν τόρα καπνοί.

Τοῦ κάκου περιζῶνεται τὰ ἀρχαῖα παλάτια,
Ποτέ σας δὲ θὰ φτάσετε, ποτέ, ὡς ἐκεῖ,
Ποῦ κάνουν μόνον, κάποτε, σκύμένα μάτια,
Τὴν εὐλαβητικὴ τους προσευχή.

Ἄς πέσουν πάλε τὰ σκοτάδια ὀλόγυρα τους,
Κι' ἄς πάθουν οἱ κραυγὲς τῶν κεραυνῶν,
Κι' ἀπάν' ἀπὸ τοὺς σφραγισμένους τῶν θανάτους
Τὰ δίχτυα ἄς τρίζουν μοναχὰ τῶν ἀραχνῶν.

Κον Λ. Π. Ἀθήνα. — Πήραμε τὸ γράμμα σας καὶ συμμορονομάσαμε μ' αὐτό. Ἔργο σας δυστυχῶς δὲν πήραμε. Ἴσως νὰ παραπέσῃ Δὲ μᾶς στέλνετε, ἂν σᾶς περισσεύῃ, κανένα ἄλλο ἀντίτυπο ; Δὲ μᾶς στέλνετε κ' ἓνα δυὸ ποιήματα σας γιὰ τὰ Χρονικά ; Περιμένουμε.

Κον Δ. Μ. Σταυροδρόμι — Θὰ σᾶς ἀπαντήσουμε μὲ τὸ ταχυδρομεῖο. Προκαταβολικὰ σᾶς λέμε πὼς τὰ λόγια σας εἶναι ὠραῖα σὰν. . . καταλάβατε καὶ φωτεινά σὰν δυὸ ἄστρα, πού φωτίζουν πολλὰς φορὲς σκοτεινὰς μελαγχολίας.

Κο Μ. Ψ. Χίο. — Γράμμα καὶ συδρομὴ πήραμε. Σᾶς ἀπαντοῦμε γιὰ ὅσα μᾶς γράφετε μὲ τὸ ταχυδρομεῖο.

ΑΙ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΙ ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ

ΤΗΣ

ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ

ΔΑΦΝΕΙΟΥ 1904

Εἶναι αἱ ἀσφαλέστεραι, αἱ καλλίτεραι,
αἱ συμφερότεραι ὅλων.

Πωλοῦνται ὑπὸ τῆς Λαϊκῆς Ὀθωμανικῆς Πιστώσεως.

Τιμὴ 2 Λ. Τουρκίας.

Χουριὲτ Χάν, 13—15, Κωνσταντινούπολις.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ **Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ**

Τύποις **P. ΣΑΚΑΓΙΑΝ**